

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
Szerkesztőség.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes száma Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Pártok.

Budapest, november 26.

(K.) Rég ideje, hogy a magyar országos pártok gondolkodóba ejtik a nemzetet. Mikor az Ugron-párt kezdett atomizálódni s lett egy Ugron-párt Ugron nélkül: az még csak valami derűs epizódot volt. Mikor a néppártról lassankint lefoszlott az első máz s meglátszott az a forrasztás, mely a konzervatív és az ultramontán részt csak mesterségesen tartja össze: az se volt valami tulkomoly leleplezés. Ugyis tudtuk, hogy a Zichy-frakció csak olyan szándékkal ült a Molnár apát ultramontán gőzösére, hogy az első konzervatív állomáson leszálljon, valamint Molnár apát is csak azért hajbókolt az előkelő utasnak, mert azt remélte, hogy ilyen céger megtölti a gőzöst. De azért ez már a második párt volt, mely vezetésének meg hasonlottságával gondolkodóba ejtette a nemzetet. Aztán következett a komolyabb jelenség. Egyszerre itt is, ott is fölbukkant a hír, hogy a szabadelvűpártban titkos áramlatok dolgoznak egymás ellen. Minden hír nyomában megjelent a nagyon is fontos klauzula, hogy ugyanis a miniszterelnök, mint a szabadelvűpárt vezére, tud az ellentétes áramlatokról és tesz is róla, hogy azokat összeegyeztesse. S kétségtelen, hogy valahányszor egy-egy áramlat olyan akcentussal adott magáról életjelt, mely a pártegység szempontjából aggodalmat kelthetett volna, a szabadelvűpárt vezére mindig gondoskodott róla, hogy a harmonia helyreálljon s a párt nagy elvi céljainak követésében egységesen jelentkezzen. Mégis, nagyon természetes, az ország igen széles rétegeiben aggodva jegyezték fel a szimpotmákat s nem szabad azt mondani, hogy ez valami nagyon használt volna a szabadelvűpárt népszerűségének. Pedig, ismételjük, akármilyen hevesen ütköztek egymásba az ellentétes áramlatok, kifelé mindig és mindenkor egységesen jelentkezett a

szabadelvűpárt. S elvégre ez a fő. Míg a különböző gondolkozási frakciók meghajolnak az egységes vezetés előtt és az ellentétes áramlatok harmonikusan olvadnak össze a vezér akaratában: addig az ország nem vesztes, legfőképpen a vezér feje nehezebb.

De most itt van a homloktérben a legújabb szimpotma. Nem is szimpotma, hanem fölfakadt seb. A negyedik és egyelőre utolsó országos pártban, a Kossuth-pártban teljes a meghasonlás. Az Ugron-párt Ugron nélkül dolgozik, de a Kossuth-párt Kossuth ellen dolgozik. Ez sokkal cifrább eset. A párt bevallott vezére, kinek nevét is lefoglalta, Kossuth Ferenc. A párt akartaigys kitűnő hasznát látta a választásoknál. Ha a párt Kossuthot el ejténé, a függetlenségi érzelmi választók is elejtenék a pártot. Hiszen Ugronékat már azért is elejtették, mert egy nem is kardinális kérdésben emancipálni akarták magukat a Kossuth-tradíciók alól. De arról nincs is szó, hogy a Kossuth-párt elejtsen Kossuth Ferencet. Csak háta mögött és ellenére próbálnak dolgozni egyesek, akik a pártban nyílt állásfoglalással álláspontjukat érvényesíteni nem tudták. Ugyanarról a frakciónál van szó most is, mely az alkotmányosság aggodalmas óráiban sem akarta azt, amit a párt zöme s az ország is akart. Akkor az a frakció a béke ellen dolgozott, mert mindenki békét szorgozott, most ez a frakció az ex-lex felé szorítja az államhajtót, nem azért, mert még ez is jobb volna az országnak, hanem egyszerűen azért, mert nem teszi neki a kormányos. Mindenki tudja, hogy Kossuth Ferenc és Justh Gyula nyíltan, a pártértekezleten, bocsájtotta mérlegelés alá, mi az okosabb s egyszersmind igazolhatóbb taktika a függetlenségi párt részéről. Mindenki tudja, hogy a párt a követendő taktika mérlegelésénél a felelősség szempontját nézte s úgy találta, hogy a nemzet sohasem bocsájtaná ki a felelősség alól a függet-

lenségi pártot, ha ebben a válságos gazdasági időben, várva-várt reformok küszöbén, parlamenti forradalmat csinálna — az indeminás miatt. A párt többsége érezte is a felelősség súlyát s úgy ment a küzdelembe, hogy az éles lesz, de nem forradalmi. Magyarán szólva: küzd, de nem obstruál. Most pedig úgy áll a bál, hogy a Kossuth-pártnak van egy határozata, melyhez tartja magát Kossuth Ferenc és híveinek tábora, melyet tudomásul vett a nemzet: ugyanakkor pedig egy titkos direktórium óvatosan csinálja az obstrukciót, mely tisztelettel nyakára küldi a kolozsvári szervezkedéshez Kossuth Ferencnek Nessi Pált s dolgozik Kossuth nélkül és Kossuth ellen.

Hát ime, a pártok szemléje. A publikum ugy általában nem közönséges gaudiummal szokta nézni, ha a kritikásokat kritizálják, vagy mondjuk, ha a hóhért akasztják. De vajjon telik-e benne gyönyörűsége a nemzetnek, ha azt kell látnia, hogy az egész kisebbség, az ellenőrzés minden hadállása atomizálódik? Ugron-párt Ugron nélkül; néppárt, mely ma bölcsen hallgat és rejtőzik, de holnap vagy holnapután már szétesik egy konzervatív és egy ultramontán frakcióra; Kossuth-párt, mely Kossuth ellen dolgozik — hát ugy véljük, az ellenőrző kisebbségnek ilyen bomlása a nemzetnek nem lehet gyönyörűsége. S ha van valami vigasztaló momentum ebben a jelenségben: egy csodálatos és szinte váratlan fordulat az. Vagy nem tűnt-e még föl senkinek sem, hogy azok az ellentétes áramlatok, melyek a szabadelvűpárt népszerűségét kockáztatták, az újabb időben abszolút nem mutatkoznak? Nyomuk veszett. Mintha nem is volnának. Vagy talán nincsenek is. Amióta az ellenzék szakadozik, a szabadelvűpárt egységesnek látszik, sőt alighanem az is. Hiszen a más baján nemcsak az ember, de egész párt is okulhat s mikor nyilvánvaló, hogy a számra legerősebb ellenzék kétségtelen erkölcsi tőkéje sem lesz elegendő a nagy szakadásnak

TÁRCA

A színész-kultuszról.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Hegedűs Gyula.

Csudálatos világot élünk mi színészek, itt, Magyarországon. Nem hiszem, hogy széles e világon volna még ország, ahol akkora színész-kultusz uralkodnék, mint nálunk. És milyen ferde, milyen nevetésges színész-kultusz! Mindenki megdöbbenéssel olvassa a lapokban, hogy Iksz kisasszony kezét egy különös fajta oltott szunyog megecsipte. Hivatalnok-emberek komoly arccal vitatkoznak Ipszilon ur szerződésének viszontagságain. Kimutatások jelennek meg komoly politikai napilapokban a színészek adósságairól. A publikum mulatozva olvassa a statisztikát színésznők életkoráról. Minden évben — akár a fiúmei cápa — megjelenik egy-két szenzációs hír primadonának által elveszített nagyértékű ékszerekről. Van egy-két művésznőnk, akinek specialitása, hogy átlag minden évben kétszer majdnem elgázolja egy kocsit. A kisasszony minden évben menyasszony és a hirt minden évben megáldolja. Igazgatóválság minden hétre átlag kettő esik. Országvilág tudomást szerez róla, ha Iksz ur valami nagy alakításra készül. Zé ur mint tartalékos baka a hadgyakorlaton messzire csengő, éreos baritonján kiáltott rechtsumot és a főherceg ezért mosolyogva pódort egyet bajuszán, majd ruganyos léptekkel dicserítte meg a kitiűnő művészt. Kinyit az újságokról.

Aztán a hangversenyek! Óh, a hangversenyek... Hirnevesebb színész öltözékében vagy lakásán téli időben minden hétre esik egy-két küldöttség megjelenése. És kezdik a mondókat: — Tekintettel nagyságod ragyogó művészetére, elhatároztuk, hogy estélyünk fényének emelésére megnyerjük művészségedet... tekintettel azonban...

Oh, ez az „azonban"! Azonban a cél jótékony, az üzleti élet pang és az egyesület nincs abban a kedvező anyagi helyzetben, hogy... és a többi.

A gentry örömmel barátkozik a színészzel. Ot peró lefolyása alatt a szívére öleli, barátságába fogadja és brudert iszik vele. Hódoló kézesókkal járul a művésznök elé, de az utána inkább neki megy fejfel egy hirdetési oszlopnak, semhogy közzönni legyen kénytelen.

A kereskedő művész-árt szab a színészeknek. Hogy mi ez a művészár, arról fogalmat nyújt az alábbi eset, mely a nyáron történt meg velem. Egy rokonom valami esinos kis fehér sapkát vásárolt egy terevárosi üzletben. A sapka megtetszett nekem s elhatároztam, hogy én is veszek egyet. Mielőtt vásárolni mentem, megkérdeztem a rokonomtól, hogy mennyitért vette. Egy forintért vette. Bemegyek az üzletbe:

— Alázatos szolgája, jónapot, művész ur!
— Jónapot. Kérem, egy ilyen kis fehér sapkát szeretnék venni, mint ez itt, ni... hogy adja?

— Hát, kérem... művész urnak... de csakis önnek, művészárban számítom... egy forint öten...

Ez a művész-ár.

Az ügyvédek a művész ural szembem min-

dig a legnagyobb előzékenységgel számítanak dupla perköltésért, amit, fájdalom, szintén tapasztalásból tudok. — Hát még a könyvradományok! Nincs olyan rétege a társadalomnak, melynek züllött és elnyomorodott alakjai „kollektíva” ne keresnének fel bennünket a színháznál. Adót, azt is fizetünk. Aránylag például és sorok írója sokkal többet, mint egy nagyon keresett fővárosi híres kriminalista ügyvéd — de a képviselőválasztás alkalmával még sem vettek fel a szavazó-listába — hála istennek.

Hiába, már mi ilyenek vagyunk. Rajtunk e tekintetben nem segít semmi. Magyarországi közéletben két dolog domborodik ki markánsul: a politika és a primadonnák idomai. Politikáit és kritizálni mindenki tud, innen ered az egész. Legdivatosabb társalgási cikkek: Gotterhalte, kvótia, Fedák Sári.

Másutt, más országban másként van ez. Pedig más országnak is megvaának a maga sokkal jelentősebb politikai viharai és sokkal jelentősebb primadonnái. Ha a külföldi primadonnakultusz a népesség és a kultúra arányában viszonylanak a miénkhez, Párisban féloband emberek szaladgálnának Sarah Bernhardt után és Olaszországban öngyilkosok tetemein végezne rendes napi sétáját Duse Eleonóra. Pedig bizony ott is megbecsülik az igazi művészt és az olaszoktól hallottam, hogy van egy-két nagy színművész, aki a külföldön szerez díesőséget az olasz muzeának, s akiről levett kalappal beszél — az olasz paraszt. Jeles színész szobrot is kap s a boulevardon tisztelettel köszönti a publikum Sarah-t vagy Coque-lint, ambátor soha egyikről se írják meg, hogy új tyukzeme nőtt. Nálunk a villanyoson a nevesebb színművész látára összeugranak az emberek: „Te,

költségeit fedezni, akkor a szabadelpárt is átérzheti, hogy össze kell tartania, minden ellentét el kell osztlatnia, ha a nemzeti munkában szerzett népszerűsége dacára is elenyészni nem akar. Pedig nem szabad elengednie. Mert még nem teljesítette kötelességét s nagy kincseket kell a nemzet számára révbe vinnie...

BELFÖLD

Újono-szaporítás és kétéves szolgálat. A képviselőház véderő-bizottsága elkészítette jelentéseit az általa letárgyalta és elfogadott véderő-javaslatokról. E jelentéseket egyelőre a pénzügyi bizottság tagjai közt osztották szét, miután a bizottság már a közel jövőben foglalkozni fog a véderő-javaslatokkal, melyeket pénzügyi szempontból való véleményezés végett ennek a bizottságnak is kiadtak. A jelentések megokolása nagyrészt parafrázisa a javaslatok megokolásának, s a bizottsági tárgyalások során elhangzott argumentumoknak. Ezért itt csupán a következő érdekes passzusát emeljük ki:

A törvényjavaslat beható tárgyalása folyamán szóba került a kétéves szolgálat kérdése is, mint olyan, melynek megoldása azon terhet és áldozatot említené, melyet a véderő az országtól követel. A honvédelmi miniszter kijelentette, hogy a kormány nem idegenkedne ezen kérdés megvitatásától s a kétéves szolgálat behozatalától sem azon esetben, ha az előfeltételek mind megvalólnak, de kijelenti, hogy ezen átalakulás óriási anyagi áldozatot követelne az országtól s a mellett még azon iontos, látszólag igazságtalanságot magában foglaló kérdés is megoldandó volna, vajjon az egyes jegyveremeknek (lovasság, tüzérség) feltétlenül megkivánt hosszabb szolgálati idővel szemben a többi jegyveremnél elegendőnek tartott 2 évi szolgálat, tekintettel a tényleg szolgáló legénységre, keresztülvihető-e és mi módon?

Püspök-választás Aradon. Aradról jelentik a *Kel. Ért.*-nek: A temesvári királyi törvényszék vádtanácsának tegnapi határozata, melyely *Mangra* Vazult egy román hírlapíró ellen rága-mazás és becsület-sértés miatt indított keresetével elutasította, a Mangra-párt itteni hívei körében nagy konsternációt kellett. Most már biztosra veszik, hogy a kormány *Mangrát* nem erősíti meg, sőt már foglalkoznak az új püspök-választás esélyeivel.

„Széchenyi-párt.” Egy ismeretlen ur, aki *M. S.* betűk mögé rejtozik, röpiratot írt, melyben új közigazdasági párt és pedig kormányképes ellenzéki párt alakítása érdekében száll síkra. Az új pártot siet mindjárt megkeresztelni is *Széchenyi-pártnak*. Hogy kikből verbuválódnék a Széchenyi-párt, azt a következőkben mondja meg az ismeretlen röpiró:

„A közjogi harcban fölszabadult erkők lépjenek a közigazdasági küzdőterre.”

Vagyis először számít a *függelenségi párt* bizo-

ez X” — vagy: „Nézd, ez Y” aztán szó nélkül a szemébe nevetnek, mikor elmennek mellette. Száz eszem volt már, hogy a Vigszínház tájékán, a Lipót-körúton, sőt egyebütt is vadidegen emberek, akik komoly arccal mentek az utcán, mellém érve, a szemembe nevettek. A primadonnát nagy tömeg várja a hátsó kijáratnál és éljenezve kíséri haza. Am nem adj isten, ha megáll egy zsufo villamos kocsis és Jászai Mari fel akar rá szállni, hogy nagy nyugalommal vissza ne tolná a lépcsőről egy jól öltözött ur, akinek éppen sietős a dolga.

Ilyenféle ez a budapesti színész-kultusz: kíváncsiságból, apró tapintatlanságokból, érdekes pikantériákból van összerakva. A színész igazi megbecsülése hiányzik belőle.

Es mi a vége? A vége az, hogy megöregszünk és lelépünk a színpadról. Akkor aztán vége a kultusznak is. A temetésünkön már abszolúte nem lehet beszélni színész-kultuszról. Egy-pár borotvált arcú színész ballag a fekete kocsis után, egy-pár unott kórta egymás felé fordulva közönyösen bögi el a *Mért oly borús-t*, egy kollega, aki sebbel-lobbal érkezett a végteszteség helyére, patetikusan bucsuztat el, — ha ugyan el nem késik erről a jelenésről. A lapok pedig másnap ezt írják:

„A jeles komikus, a vidám „Veréb Jankó”, vagy „Kintornás Misi”, aki oly sok estén nevettetett meg bennünket, ezuttal tragédiában játszott a legnagyobb szerepet — meghalt. Teoap temették nagy részvét mellett az új temető halott-házából. A sírnál az Opera énekkara a „Mért oly borús” kezdetű gyászdal énekelte X. Y. karmester vezénylete alatt. Bucsuzató beszédet Y. Z., a hírneves művész mondott. A beszéd alatt egy szem so maradt szárazon.”

nyos elemeire. Hogy mely elemeire, az nyomban kiténik a következőkben:

„A néppárt veszőzék ki az osztályérdek, a fajgyűlölet ridég keretéből és lépjen érintkezésbe rang- és felekezeti különbség nélkül a nemzet összes tagjaival.”

Végül pedig számít a *szabadelpárti* bizonyos elemeire, amint mondja, azokra, akik az *igaz liberális*-mest akarták követni. Hogy kik ezek, azt szintén nem nehéz kitalálni. Egyszóval, tömörülésre hívja fel a röpirat mindazokat, akik elég agráriusoknak érzik magukat. Ennek az eszmének propagálására a röpirat sok szót veszteget. De a röpiratra nem érdemes sok szót vesztegetni.

Fuchó-Illyva. Trenosfából táviratozzák, hogy a ma tartott rendkívüli vármegyei közgyűlésen választási helyül *Fuchót* jelölték ki. Ugy *Sipeki* Sándor, mint *Kaas* Irvó pártja nagy erőszakkal dolgozik a győzelemért.

A kivándorlási javaslat. A képviselőház igazságszolgálati bizottsága ma délután 5 órakor *Hodossy* Imre elnökele alatt ülést tartott, melyben a kormányt *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Gulner* Gyula államtitkár és *Sölley* miniszteri tanácsos képviselték. A bizottság *Issekutz* Győző előadásában folytatta a kivándorlási törvényjavaslat tárgyalását. A tárgyalás során megvitaták a javaslatnak első 14 szakaszát. A 14. §-nál, amelyről a kivándorlási ügynökség intézményének szabályozása kezdődik, a vitát a holnapután délután 5 órakor tartandó ülésre halasztották.

A tápéi választás. *Szentesről* táviratozzák, hogy *Csongrádmegyében* központi választmánya *Oikaticris* Lajos alispán elnökele alatt tartott mai ülésében a *tápéi* választást december 11-ére tűzte ki. Választási elnökök: *Mátéffy* Kálmán és *Schulz* Lajos.

A Nemzeti Múzeum jubileuma.

Budapest, november 28.

A Magyar Nemzeti Múzeum alapításának százéves évfordulóját ünnepelte ma a nemzet. A komoly, oszlopos épület, mely mindég ama munkás időköt juttatta eszünkbe, amikor modern hazánk oszlopaiból nemzetünk nagyjai föllállították, ma mintha megfoglalodott volna s mintha az idők mohától lepett falai ragyogtak volna az ünneplés fényében. A Múzeum kertjének csöndességét, mióta a képviselőház új hajlékába költözött, semmi sem verte föl már hónapok óta. Ma azonban újra élénkség, szin és derű költözött a nagy, komor épület tájékára.

Tizenegy óra felé kezdődött meg a meghívott közönség fölvonulása, ragyogó díszmgyar ruhákban a férfiak, elegáns toilettékben a hölgyek, köztük *Széchenyi* Alice, *Teleki* Tibor grófné, a múzeum megalapítójának szépséges unokája. Pont tizenegy órakor diskkrét éljenzés hallatszott. A király képviselője, *József* Agost főherceg érkezett meg az ünnepélyre.

Odabenn a Múzeum nagytermében is ünnepélyes komolysággal, a tudományok csarnokának méltóságához illő komolysággal üdvözlik a fiatal főherceget, aki elhelyezkedik páholyában s onnan hallgatja meg a közoktatásügyi miniszter gyönyörű megnyitó beszédét. Az ünnepi díszgyűlés végét odakint türelmetlenül várja az összegyűlt sokaság, míg végre félegy óra tájban, mikor apró pihékben kezd szállingózni az első hős s az utca, a kert hirtelen fehérre változik, megnépsül a múzeum főbejárata is. Előli *József* Agost jön, aki katonás üdvözléssel fogadja az alulról fölhangozó éljenzést s megáll a bejáratnál elhelyezett sátor dobogóján, *Széll* Kálmán miniszterelnök, a kormány tagjai, a hadtestparancsnok és a Széchenyi-család tagjai állanak a fiatal, delli termétű főherceg körül, aki pompás magyarsággal felel *Szalay* Imre beszédére s megadja az engedélyt a Széchenyi-szobor leplezésére. Egy pillanat s lehull a lepel. A királyi sátor tetejéről messze röpökde lengeti a szél a magyar zászlót s a Himmusz hangjai törnek föl az ég felé.

A komor, nagy oszlopcarnok, mely oly sok vihart látott, most is mozdulatlan fenségében áll egy helyen. Mintha a magyar nemzet jövődjét jelképezné, melynek szilárdan kell állania mindenha, ha történetéből, múltjából, szenvedéseinek gazdag muzeumából merít tanulságot és okulást.

Az ünnepségről szóló tudósításunk a következők:

A Nemzeti Múzeum jubileumi ünnepségének első aktsza a kegyeletnek volt szentelve. Korán reggel, körülbelül kilenc óra lehetett, mikor *Szalay* Imre miniszteri tanácsos, a Múzeum igazgatója, a Múzeum osztályfőrelvvel együtt megjelent *József* nádornak a József-terem levő szobrá előt s egész csöndben hatalmas babékoszort helyezett el a nagy nádor szobrának talpazatára. A koszorú széles, nemzetiszínű sza-

lagján arany betűkkel ez a fölírás díszlik: *József* nádor emlékének — a hálás Nemzeti Múzeum.

A kegyelet koszorujának letétele után a társaság az egyetemi templomba vonult, a hol a Széchenyi-nemzetiség misét mondott a Múzeum alapítójának emlékére. A misén, melyet gróf *Széchenyi* Miklós győri püspök nagy asszisztenciával celebrált, jelen voltak a Széchenyi grófi család összes Budapesten időző tagjai s nagyszámu előkelő közönség. A mise után a gyülekezet a Nemzeti Múzeum dísztermébe vonult, hogy résztvegyen azon a lélekemelő díszülésen, melyet a jubileumi ünnepség keretében tartottak.

A díszülés.

A Nemzeti Múzeum nagytermében tizenegy óra tájban gyülekeztek a vendégek. Alant a teremben pompás szinében ragyogtak a legkülönbözőbb magyar díszruhák, a villogó rendjelek, fényes katonai egyenruhák, míg fönt a karzatokon a hölgyközönség pompázott ragyogó toilettékben. A zsufoltság megett teremben pontban tizenegy órakor hirtelen nagy csönd támadt. Mindenki az egyik oldalpáholy felé tekintett, amelyen most jelent meg *József* Agost főherceg, a király képviselője, akit lelkes éljenzéssel fogadtak. A főherceget *Széll* Kálmán miniszterelnök és báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter fogadták. Az ülésen jelen voltak:

Széll Kálmán miniszterelnök, *Darányi* Ignác, báró *Fejérváry* Géza, *Wlassics* Gyula, *Láng* Lajos, gróf *Széchenyi* Gyula miniszterek, *Apponyi* Lajos udvarnag, gróf *Csáky* Albin, a főrendiház elnöke, *Dániel* Gábor alelnök a képviselőház képviselői. Herceg *Lobkovits* Keszó hadtestparancsnok; a főpáispák köréből: *Pabics* Zsigmond, gróf *Széchenyi* Miklós, *Fircák* Gyula, *Várady* Árpád püspökök, *Csiszka* György kalocsai érsek, *Zelenka* Pál ev. püspök, *Bogdanovics* Lucian budai szerb püspök, a gróf *Széchenyi* nemzetiség; továbbá: *Márius* József főpolgármester, *Halmos* János polgármester, *Zsinszky* Mihály államtitkár, *Berezovszky* Albert, báró *Eötvös* Lóránt, gróf *Széchenyi* Béla, *Beöthy* Zsolt, *Chyzer* Kornél, *Forster* Gyula, *Mainár* Viktor, *Radiács* Jenő, *Vargha* Gyula miniszteri tanácsosok, *Fenyvesy* Ferenc főispán, *Schwaartz* Gusztáv udvari tanácsos, *Hörmann* Konstantin bosnyák osztályfőnök, dr. *György* Árpád udvari levéltáros, *Thalácsy* Lajos osztályfőnök, gróf *Dessewffy* Aurél, *Thán* Károly, *Vécsey* Tamás prorektor, *Ilosvay* Lajos, műegyetemi rektor, *Kammerer* Ernő, *K. Lippich* Elek miniszteri osztálytanácsos, *Darnay* Kálmán, báró *Nyáry* Jenő a főrendiház báznagya, *Kossuth* Ferenc, *Csavossy* Béla, *Szernoch* János, *Székely* Imre, *Gorva* László, *Fülöp* Béla, *Lend* Adolf, *Pintér* Sándor, *Ronay* János, *Heintz* Hugó, *Szöcs* Pál, báró *Felitsch* Arthur, *Steiner* Ferenc országgyűlési képviselők, *Fazekas* Gusztáv Pestmegye főjegyzője, *Tóth* József tanfelügyelő és mások.

Amikor *József* Agost főherceg páholyában megjelent, a budai dalárda *Rózsaszólyi* Gyula alpolgármester vezetésével a király-himnuszt érdelke, mely után. *Szalay* Imre, a Múzeum igazgatója fölkierte *Wlassics* Gyula közoktatásügyi minisztert, hogy foglalja el a díszelőlki széket s tartsa meg megnyitó-előadást.

(*Wlassics* beszéde.)

Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter a következő tartalom beszédét nyitotta meg a díszület:

Főnséges főherceg ur! Tisztelet ünneplő közönség! A Magyar Nemzeti Múzeum ma száz éves évfordulójára nemcsak a tudományos körök de az egész nemzet ünnepe. A hön szeretett koronás királyával érzékben és eszményekben összelorrot magyar haza ünnepe ez. Ezért, mielőtt tulajdonképpen megnyitó beszédemhez fognék, mindnyájunknak legkedvesebb kötelessége legmélyebb bánásként a trón elő járni azért a kegyességért, hogy felségs urunk királyunk (Éljen a király!) legmagasabb személyét mai nemzeti ünnepünkön a Nemzeti Múzeum második alapítójának, a főherceg nádornak fenkölt szellemül unokája, fenségess *József* Agost főherceg ur által méltóztatott képviseltetni. (Hosszas éljenzés.)

Nincs közművelődési intézmény, mely oly mélyen gyökerezne a nemzet szivében, mint a Nemzeti Múzeum. A nemzet újabbredésének, a magyar közművelődés új életre keltenek teremtő gondolatja lebeg felette. (Hosszas éljenzés.) A miniszter ezután azt fejtette, hogy a Múzeumban tanuljuk meg legjobban megbecsülni a tudományt, a nemzet tradícióhoz való ragaszkodást s hogy éppen ezért a mai ünnep nem a tudósok szük körének hanem az egész nemzetnek ünnepe. Az egész nemzet hozza el a legnagyobb hálaérzetét a Széchenyiek nemes sarjának, a fenkölt lelki alapítóknak, ki terverzeren előre készítve, nagy nemzeti ajándékkal vette meg alapját a Múzeumnak. Egy nemzet emeli föl a föld kezét a poraiban is áldott főherceg nádorispán felé, aki Széchenyi Ferenc alapítványát a Múzeum magas színvonalára emelte.

E bevezető, kegyeletesszavak után a miniszter az alapítás korának ismertetésére lért át, kiemelte, hogy az alapítás nagy jelentőségét csak az tudja igazán méltányolni, aki lelki szemé elő varázsolja az alapítás korának kulturális viszonyait. Azt a kort, mikor a nemzet vezetői elemei föredezni kezdtek s mikor Széchenyi Ferenc 1786-ban előkelő állásaitól megválya, a magánéletbe vonul s szoros összekötésbe lép a magyar irók kiscsiny, de lelkes csoportjával. Ezek szeretéköt egész meglevővel veszik őt körül. Előre áll annak a mozgalomnak is, amely a Magyar Tudós Társaságot akarta megteremteni.

A miniszter ezután vázolta Széchenyi Ferenc előkészületeit, míg végre 1802. év március havában beadványt intézett a királyhoz, melyben gyűjteményének a haza számára való följajlását kérte. A nemes gróf nagylelkű ajándéka nemcsak magábanvéve bir kiváló történelmi jelentőséggel, hanem e lényes adomány ténye a legelső alkalommal egyike volt, melyek a jövőd nagy bivatás éretet a nagy Széchenyi Istvánban fejtöltötték. Edecsatyja az 1817 éves Széchenyi Istvánnak átadta a nemzetnek adományozott könyvtár pártatlanul érdekes jegyzékét. A gyermek Széchenyi István köszönő leveleiben kifejezést ad azon érzésnek hogy neki „atya példáját kell követnie” és az „édes Haza boldogságát tőle telhetőleg előmozdítani.”

Széchenyi nagy alapítását a főherceg Nándor vette gondozásába, szervezést adott a múzeumnak s a Széchenyi könyvtár alapításának muzeumi jellegét adott. Ezek a példák ióráztaák a társadalmat és a törvényhozást. A legfőbb családok kincseket ajánlják föl a családok s végre a nemzet közadakozásából összejött fölművelő iorinttal megteremtik a Múzeum alapját. Koronás királyunknak köszönheti a könyvtár legszebb hat Korvin kódexét. A Múzeum belső történelmét vázolta ezután a miniszter, jellemezve és méltatva azokat a férfiakat akik az intézet élén állottak, megemlékezve a polihisztor Miller Jakabról a Múzeum első igazgatójáról, a nagyevő regésztől Haliczky Antalról, a nemzeti érzéstől duzzadó Horváth Istvánról, Kubinyi Agostonról. A Múzeum virágkorának jellemzésénél a genialis Pulsky Ferenc külön jellemezést adta a miniszter, majd elismerő szóval emelte ki a Múzeum mostani igazgatójának és tisztviselőinek érdemeit.

Hatalmas beszédet a miniszter így fejezte be: A Nemzeti Múzeum nyugodtan tekinthet vissza százéves fejlődésére. Megismosodott, hatalmas, tudományos és nemzeti intézménnyé nőtt. Születését egy lenki szellemű magyar főúr nemes áldozatkészségének glóriája tonja körül. Bölcsőjénél az uralkodócsalád egy lánglelkű tagja teremtette ki föltéte védő karját és vezette szeretettel szívvvel ifjú korán át. Szászéves évfordulóján koronás királyunk nagy lejedelmi érenyeinek dics-sugara és atyai gondosságával melegen toná át. A nemzet pedig ma is éppen úgy, mint pályafutásának minden szakában, a szeretetnek, az igaz ragaszkodásnak azzal az öserejével veszi körül, mely egy szobba jövőnek, még sokkal nagyobb arányú fejlődésnek biztosítja.

Legyen a Nemzeti Múzeum minél hatalmasabb őrhelye a magyar tudományosságnak.

Legyen gazdag leletmennyése a nemzet nagy történelmi emlékeinek a történelmi mult által megszentelt és a haza földjén megszerzett jogainaknak.

Legyen örök hirdetője legszebb történelmi emlékeinknek és ezeknél is mélyebben véssé a jövő nemzedékek elméjébe és szívébe azt a nagy igazságot, hogy a nemzet akkor él legboldogabb és legdicsőbb korát, ha koronás királyunkkal és az uralkodó családdal érzelmeiben, törekvésekben és ideálokban összeforrva intézheti sorsát. (Leles éljenz.)

Ezért nem tudom méltóbban megnyitni a Nemzeti Múzeum százéves tennálásának emlékére rendelt díszgyűlést, mint ha a magyar szív hí ragaszkodásával, lelkünk odaadásával kérjük a királyok királyát, áldja meg a mi hön szeretet királyunkat és az uralkodó családot. (Hosszantartó leles éljenz. Eljen a király!)

A beszéd lendületes végét a főherceg és az ünnepi gyűlékezt állva hallgatták végig. S midőn a miniszter befejezte remek szónoklatát, a jelen levők bosszasan és lelkesen éljenztek a szónokot.

(A Széchenyi-család köszönete.)

Gróf Széchenyi Gyula, 6 felsége személye körüli miniszter, családja nevében meghatottan mondott köszönetet Wlassicsnak.

Fogadja nagyméltóságod — ugymond — egész családom nevében legmélyebb köszönetünket azon felejtethetlen emlékért, melyet mai lendületes beszédével nekünk, Széchenyieknek nyújtott. Am mit ért volna a magvető reményteljes munkája, ha nem adt az Isten gondos kérését, ki a szenge vetést híen ápolja és nagyra neveli. E gondos kérés munkáját a magyar kormány és törvényhozás végezte midőn Széchenyi Ferenc alapítványát megörizve és folyton gyarapítva európai színvonalra emelte s ezzel az egész országot örök hálaára kötelezte. A Múzeum a nemzetnek kincstára, történelmének örök életű naplója s nemes öntudat fölül el szivünkét, hogy Nemzeti Múzeumunk egy hazafias tetti eredménye. A tetterős hazafiság szelleme kisérje a jelen és jövő nemzedéket minden utján és szilárdítsa meg a király és a haza iránti hűségben és szeretetben. (Éljenz.)

A csaknem teljes számban jelenlevő Széchenyi-nemzettség nevében gróf Széchenyi Emil soproni főispán is szóló ezután. A főherceg páholya felé fordulva, köszönetet mondott a lenséges urnak, hogy megjelölésével emelte az ünnep fényét. A Széchenyiek családja köszönettel tartozik mindazoknak, akik résztvettek az ünnep rendezésében, mindazoknak, akik Széchenyi Ferenc eszméinek, törekvéseinek leletmennyesét. Kéri a kormányt és a Múzeum igazgatóját, hogy őrizze, fejlessze és ápolja továbbra is a Magyar Nemzeti Múzeum kincseit. (Éljenz.)

(A küldöttsegek.)

A család tagjai után a bel-és külföldi küldöttsegek szónokai mondtak rövid, lelkes üdvözlő beszédet.

Suess Ede, a bécsi tudományos akadémia elnöke. az osztrák urak házában tagja meleg rokonszennvel

emlékezett meg a magyar tudomány és művészet fejlődéséről. A bécsi császári akadémia bizott meg — mondta — hogy szerenese kívánataim a tudományos kutatásoknak szánt helyen a nagyértékű gyűjtemények és emlékek közt fejezzem ki. Azok a nemes férfiak, kik nehéz időkben letették a nagyszerű intézmény alapköveit nagyszerű munkát végeztek s a magyar nemzetnek szerenest kell kívánunk ez értékes birókához. Azt kívánom, hogy ez istenáldotta földön a műveltség, szabadság és jólét hazája legyen s hogy a Múzeum virágozzék s a nemzet boldog éveinek emlékeit fogadja magába mindig (Viharos éljenz.)

Báró Eötvös Lóránt az Akadémia nevében mondott üdvözlő beszédet. Az Akadémiának kötelessége volt — ugymond — résztvenni az ünnepen, hisz a Magyar Tudományos Akadémia is szoros kapcsolatban áll a Széchenyi-névvél.

Rezevicsy Albert a muzeumi tanács nevében üdvözölte a jubiláló Nemzeti Múzeumot: A múzeumok és könyvtárak országos tanácsa és országos bizottsága nevében megilletődve üdvözölöm a százéves Nemzeti Múzeumot, — mondá — összes hazai ismeretterjesztő gyűjteményeink tisztelőreméltó almai materét. Ugy értem, mintha ezen a napon idegyülné gondolatom mind az a fiatalintézet, gyűjtemény, könyvtár, társadalmunk köznevelődési ösztönök megannyi újabb szőlőit, hogy háláidvözlőletke rebegjék el az ósanya előtt, a viruló age előtt, aki mégis maga is gyermek ezeréves nemzetünkkel szemben. A nemzetünk megtartó Isten áldása aradjon erre a dicső intézetre, teljesjedjen be nagy alapítók álmai, teljesjedjen be a múzeumát hű szeretettel környező nemzet buzgó óhajai, legyen életének első százada csak első szakasza az örökifűségnek; szellemi kincseinek fényű áradon szét erre az országra és messze annak határain túl, keltsen vissziénnyé minél több helyen, hogy a nemzet szellemű műveltségének a ténynek az erejével is elterjedjen és otthon legyen mindenütt, valaméddig a magyar vérell szerzett föld terjed. Röviden szólak még Radics Jenő az Iparművészet Múzeum, Vécsey Tamás a Tudomány-egyetem, Kammer Ernő az Országos Képtár és Havassy Rezső a Pedagógiai Társaság nevében.

Mindannyiunknak, valamint az összes jelenlevőknek Szalay Imre igazgató mondott köszönetet az üdvözlő szavakért. Beszédé végén a külföldi vendégek érdeklődését köszönte meg rancia nyelven. Végül azután Fejérfapaly László, a muzeumi könyvtár igazgatója bemutatla a jubileum alkalmából készült emlékkönyvet és emlékérmeket, Szalay Imre pedig József nádor és gróf Széchenyi Ferenc című értekezését olvasta fel.

(Szalay Imre előadása.)

Múzeumunk ügyei állandó kapcsot képeztek a nádor és gróf Széchenyi között. Mindjárt a mai közponat papnevelő-intézet épületében célba vet első elhelyezés közben a munka rövid időre megakadt, az állami épületek igazgatósága szüntette be azt, mert elmulasztották föle szabályszerűen az előzetes engedélyt kikérni; persze a helytartótanács, amelynek a nádor volt az elnöke, hamarosan elhárította az első — apró akadályt. Sokkal komolyabb veszély fenyegette gyűjteményeinket 1805-ben, amidőn Napoleon hadai az ország határain betörték. Majd meg Bankop! szemnárumi rektorral kellett kemény tusát vívni, minthogy ez utóbbi engedélyt eszközölt ki magának arra, hogy a Széchenyi-Országos-Könyvtár termében a papnevelő könyvtárat helyezhesse el. Ez ellen az országos könyvtár létét veszélyeztető terv ellen gróf Széchenyi erőlesen megokolt felségolyomdóványával keres orvoslást.

A padnővelde rektorának az országos könyvtár kitélepítésére irányuló meg törekvése azonban alkalmat nyújtott a nádornak arra, hogy elhatározó lépést tegyen folyton gyarapodó gyűjteményünk fejlesztésére s jobb elhelyezésére. Még 1806-ban egy bizottságot szöölített fel véleményadásra; ez jelentésében a Széchenyi országos könyvtár három osztályból álló nemzeti intézetté javasolta leosztani, amelynek eiseje a könyv-és régiséggyűjtés, második a kézművesség termékeit, harmadika a természetiek tarát foglalná magában, mert gyűjteményeink ekkor már közadakozásból szépen gyarapodtak. Ennek a tervezetnek további folyománya volt az is, hogy a bizottság alapjából ujjonnan emelendő épület létesítését javasolja. Ilyen új épületru ugyan fedezet híján ezáltal még nem került a sor, de legalább a nagy szemnárumi helyiségét, ahova gyűjteményeink 1807-ben a bizottsági javaslat szerint felszavta kerültek a pálos kolostorbeliekének jó négyzeresével érték fel; az 1807. XXIV. törvényokk pedig, amely gróf Széchenyi Ferencnek nagylelkű adományáért, amelylyel egy Magyar Nemzeti Múzeum alapját vetette meg, az ország háláját fejezi ki s a megajánlott hadiköltéség minden forintja után egy garast rendelt a felállítandó muzeum alapjának létesítésére beszédeni. Ez a törvény nevezi intézetünket először Nemzeti Múzeumnak. 1809-ben a francia hadak ismét álépték országunk határait s a muzeum kincseit ládába csomagolva ismét biztonságba kellett helyezni, mely oelböl ezáltal Nagyváradra vitték azokat. A következő 1810-dik évben a gyűjteményeknek Nagyváradról Pestre visszakerkezte után gróf Széchenyi Ferenc neve lép ismét előtérbe, ki ekkor adja át 20.000 forintra becsült, már korábban a Nemzeti Múzeumnak ígért s azóta folyton gyarapított éremgyűjteményét. A lendületes békés napjai azonban csak rövid tartamuk voltak, mert az 1811. évi devalváció következtében a Nemzeti Múzeum 479.541 forintnyi vagyonának értéke 95.908 forintra szállott le; a Múzeum vagyon helyzetében beállott eme osapást a nádor kettőzött gondoskodással pótolta, amely föleg a Múzeum tervezetnek fejlesztésére irányult; ebbe az időbe esik az óslánytani és állattári csoportok alapítása, a Múzeum látogatási és tisztviselői szol-

gálati szabályzatának életbeéltetése; mindenek felett pedig a nádor atyai gondoskodásának koronája, egy állandó muzeumi épület emelésének napirendre hozatala. Az 1819-ik év ismét gróf Széchenyi Ferenc nevével állítja előtérbe, ki ezen év január 15-én kelt adományozó-leveleiben klasszikusokból és egyéb tudományos munkákból álló soproni könyvtárat a tanulmányok előmozdítására az egybegyűjtött tárgyak meghatározására s az ijtuság kiképzésére segédkönyvtárként ad a t a Széchenyi országos könyvtárnak. A nádor, amikor ez történt, nem volt az országban, de alig hogy hazatért, 1819 október 22-én sajátkezü levelet intéz a grórhoz, mely kétségtelen tanujele ama bizalmas viszonynak, mely intézetünk állandó gondozásában ezt a két nagy jötevőnket egymáshoz fűzte. Gróf Széchenyinek még volt annyi ereje, hogy a főherceg intézkedéseért november 30-án meleg köszönetet mondjon s alapító-leveleire a legfelsőbb jóváhagyást kikérje; december 12-én kelt a nádori leirat, amelyben a főherceg értesíti gróf Széchenyi Ferencet hogy alapító-levele legfelsőbb jóváhagyást végett telterjesztett, ez azonban már nem taláta életben, mert nemeslelkű alapítókú másnap azaz 1820. december 13-án bécsi jakasán elhunyt. A Nemzeti Múzeumak történeti alapon való továbbfejlesztését ezental annak legfőbb pártfogója, a nádor egyedül tartotta kezében.

Neki köszöni a muzeum elsősorban a pártatlanul gazdag Jankovics gyűjtemény megvételét. Teljes erővel vette kezébe a nádor a Nemzeti Múzeum építkezésének ügyét és Pollack Mihály pesti építész az építéssel megbízta. Az építés 1837. év tavaszán meg is indult és az év végéig az alapozás el is készült. József nádor majdnem hetenkint szokott volt személyes meggyőződést szerezni az építkezési munkálatok előhaladásáról. Kilenc évi munka után az új palota elkészült. 1847. tavaszán Grömünnepe lett volna, ekkor nyílt volna meg Múzeumunk együttesen felállított gyűjteményeivel, de mintha csak a sors ez örömet megirigylte volna fölünk, legnagyobb jötevőnket, József nádort 1847. január 13-án elragadta a kérielhetetlen halál. A mai ünnepélyes alkalommal röviden megemlékezik a felavató azokról, kik Múzeumunk gyarapodását bőkezűen előmozdították kegyesek voltak; ezek között elsősorban 6 felségéről, ki 1857-ben a várépítést alpból 60.000 forintot engedélyezett. Felolvasását azzal fejezte be, hogy na elődjünk a XIX. század első felében uralkodott nehéz viszonyok között oly sok és súlyos akadály dacára meg tudták teremteni a Nemzeti Múzeumot s gyűjteményei embródiának ezt az épületet emelhetők, akkor ma már örösi gyűjteményeink érdekében reméljük, a második század sem fog elmaradni az első mögött, csak mindenkor tarisuk szemünk előtt két legnagyobb jötevőnk, József nádor és gróf Széchenyi Ferenc magasztos példáját.

Az ünnepi gyűlékezet nagy érdeklődéssel hallgatta az értekezést, melynek végeztével Horváth Géza osztályigazgató megkoszorúzza József nádor meliszobrárt. A kegyeletes aktus után a Budai Dalárda élénkelte a Himnuszot s a díszes gyűlékezet a Múzeum kertjébe vonult, gróf Széchenyi Ferenc szobrának leleplezési ünnepéhez.

A szobor leleplezése.

A harmadik óráig tartó ünnepi ülés közben odakünn nagy helyekben hullott a hó s uba lebért takaró borult a muzeum kertjére. A Sándor-utca felől eső bejárat előtt, gróf Széchenyi Ferenc lepel alatt rejtőző szobrával szemközt, pompás sátor készült az ünnepi vendégek számára. A sátor mennyezete biborvörös s arany csatragokkal, az ország és a Széchenyi-nemzettség lényes oimereivel, zászlóval van ékesítve. Falaira örökzöld guirlandok kösznek, hátterét veres gobelnek díszítik. — József Agost a főherceg Sedl Kálmán miniszterelnök s báró Fejérfapaly kíséretében lépett az emelvényre. A baldachin alatt foglaltak helyet a miniszterek, a főpapok, Lobkowitz herceg, gróf Csaky Albin s a Széchenyi-család tagjai. A diszruhás urak és urhölgyek télibundát öltöttek s a vékony selyemattilák fölül most ugyancsak illet a prêmes mente és kabát.

Szalay Imre, a muzeum igazgatója, nyitotta meg itt is az ünnepet s a szobor laipzatához lépe, a következő beszédet mondotta:

Császári és királyi lenség! A Magyar Nemzeti Múzeum gróf Széchenyi Ferenc iránt érzett örök hálójának jelölő kerjéit a mai jubiliáris napon alapítójának ércszobrával óhajtotta díszíteni. Ezen óhajjátást dr. Wlassics Gyula miniszter ur a szükséges költségek kegyes engedélyezése által megvalósította. Végrendeletében gróf Széchenyi Ferenc ugyan kikötötte, hogy emléke sem képpen, sem szoborban meg ne örökíttessék, de ami érzésünk azt sugalja; e szobor létesítése által szent kötelességet röttünk le a mai napon, amelyet a haza fölünk méltán elvár. Nemeslelkű alapítók hazafias szelleme pedig büszkén tekinthet a műre, tisztán a magyar művészet terméke az. A szobor ijtú szobrásunk, Istók János műve. A mü minden részleteinek kivitele felett pedig Strobl tanár szeme örökösödött buzzen hazafiai lelkesedéssel; ezen együttműködés eredménye a szobor. Mint 6 felsége koronás királyunk legmagasabb képviselőjét, mely hódolatát kérem oszszári és királyi lenségedet, kegyeskedjék a leleplezésre az engedélyt megadni.

(A főherceg válasza.)

József Agost főherceg a lelkes éljenzés elhangzása után így válaszolt:

Szerencsésnek érzem magamat, hogy 6 császári és apostoli királyi lensége engem

méltóztatott megbizni, hogy legmagasabb személyét e mai ünnepélyen képviseljem.

Megilletődéssel gondolok e helyütt gróf Széchenyi Ferencre, ki nagylelkű adományával megvetette alapját a Magyar Nemzeti Múzeumnak, valamint boldog emléktű nagyatyáma, József nádorra, ki oly jelentékeny szerepet játszott a Múzeum fejlesztésében és felvirágztatásában.

Hirdesse e szobor a késő nemzedékek előtt is az alapító gróf nagyságát és a nemzet háliját a tisztelettel és lelkesedéssel tekintsen rá mindég minden magyar.

Ezennel elrendelem a szobor leleplezését.

Mire a főherceg beszéde elhangzott, a szoborról lehullott a lepel s a dalárda a Szózatot énekelte. Az ünnepi sokaság kalaplevéve, meghaltan szemlélt a szép jelenetet és hosszasan gyönyörködött a Wlassics miniszter bőkezűsége folytán országos költségen épült szoborműben, mely az aranygyapjas-rend díszpalástjában, kezében a Múzeum alapítólevelével örökíti meg Széchenyi Ferenc grófot. A szép szobormű Istók János alkotása. A művészt Wlassics miniszter utóbb be is mutatta a főhercegnek.

Kolányi Ferenc isáki apát, mint a Széchenyi-országos könyvtárnak a gróf Széchenyi-nemzettség által kinevezésre ajánlott igazgató-óra, szép beszéd kíséretében a Nemzeti Múzeum koszoruját helyezte a szobor talapzatára.

A Magyar Nemzeti Múzeum tisztviselői — úgy mond — mint azon intézet tagjai, melynek alapítóját gróf Széchenyi Ferenc páratlanul nagylelkű ajándéka teremtette meg, mint szerény munkássai a nemzeti művelődésnek, melynek előmozdítására Széchenyi az ő gyűjteményeit szentelni kívánta s mint buzgó ápolói a hazafias szellemnek, mely Széchenyi áldozatkészségét oly nagyra növelte: legbennebb hálijuk jelölje e koszort tesz ki a nagynevű alapító emlékszóbrának talapzatára.

Berzevics Albert a múzeumok és könyvtárak országos tanácsa nevében koszorúzta meg Széchenyi Ferenc szobrát és így szólt:

A múzeumok és könyvtárak országos tanácsának és országos bizottságának koszoruját azzal a hő öhajással teszem le e legnagyobb magyar nagy édesatyámnak, gróf Széchenyi Ferenc emlékszóbrára, hogy a kegyelet és példakövetés magja elhívta az ország hálias talajába a nemzeti szellem és művelődés dus természetű szökkenjen.

Koszort helyeztek még a talapzatra Fraknói Vilmos püspök a múzeumok intelligenciája nevében; a Széchenyi-nemzettség, Budapest székes-úrváros, a budapesti és a kolozsvári tudományegyetem.

József Ágost főherceg távozásával a szép ünnep véget ért. A külföldi vendégek, a Széchenyi-család tagjai és a jelen voltak egy része a Hungári-szállodában gyűltek össze, ahol társasbéd volt.

Ünnepi lakoma.

Az asztalán Wlassics Gyula közoktatásiügyi miniszter foglalt helyet a külföldi vendégekkel. Jelen voltak többek között a Széchenyiek közül huszan. Az első köszöntőt Wlassics Gyula mondta a királyné, majd pedig Szalay Imre Wlassics Gyula miniszter élte. Fejérváry László igazgató-ór a Széchenyi-nemzettség tagjait köszöntötte föl, mire gróf Széchenyi Sándor tolnai főispán Szalay Imrét mondott pohárköszöntőt. Hampl József udvari tanácsos a külföldi vendégeket, majd Hörmann Konstantin, a szerajevói múzeum igazgatóját, Thallóczy Lajos osztályfőnököt dr. Károlyi Árpádot, az udvari levéltár aligazgatóját élte. Gulner Gyula államtitkár nagy tisztelettel fogadott beszéddel Wlassics miniszterre üritette poharát. Rakocskzy István, az állami számszék elnöke gróf Széchenyi Sándort, mint a Széchenyi-nemzettség szeniorát élte. A pohárköszöntők sorát dr. Süss Ede, a bécsi akadémia elnöke és gróf Széchenyi Imre fejezték be. A díszes társaság este 6 óráig maradt együtt.

(Kitüntetések.)

A hivatalos lap mai száma a következő kitüntetések közli:

Személyem körül magyar miniszterem előterjesztése folytán a Magyar Nemzeti Múzeum szolgálatában szerzett érdemeik elismeréséül: Szalay Imre miniszteri tanácsos és ezen Múzeum igazgatójának Szent-István-rendem kiskeresztjé, továbbá dr. Krenner József és dr. Hampl József osztályigazgatóknak a magyar királyi udvari tanácsosi címét, végre dr. Fejérváry László és dr. Horváth Géza osztályigazgatóknak harmadosztályú vaskorona-rendemet, mindnyájuknak díjmentesen adományozom.

Kelt Szbánbrunnban, 1902. évi november hó 19-én.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Gróf Széchenyi Gyula, s. k.

(Üdvözlő táviratok.)

A Múzeum mai jubileumi ünnepére a következő sürgönyök érkeztek:

A bukaresti múzeum igazgatójától Toolescutól, a kopenhágai nemzeti múzeum és a királyi régészeti társulattól, a bécsi természettudományi múzeumtól,

a bukovinai országos múzeumtól, a felkai Tatra-múzeumtól, a lemerbergi múzeumtól, a prágai múzeumtól a nagyváradi királyi jogakadémiaától, a bécsi udvari könyvtártól, Zágrábról Brusnátiól, Berlinből Conwentz igazgatótól, a tiroli országos múzeumtól (Ferdinandum) a délmagyarországi múzeumtól, az erdélyi Kárpát-egyetem múzeumától, az eszperjei Széchenyi-körtől, a bécsi műtörténelmi múzeum igazgatótól és Öreistől, Wettstein tanártól, a csarkói egyetem rektorától, Streisandótl Berlinből a császári és királyi hitbizottsági könyvtártól, Dechyótl Gordone Rivierából, a pétervári állattani múzeumtól, Bergrothól Tammerors-Techusitól Halleinből, a spaltói régészeti társulattól, Fischer Emiltől Bősöböl, a lübecki múzeumtól, a berlini természettudományi múzeumtól, a bergeni múzeumtól, az osztrák múzeumtól, a sziléziai iparművészeti és régészeti társulattól, a magyar királyi testőrségtől Bősöböl, Doelter gráci egyetemi tanártól, Berweth bécsi tanártól, a szentesi múzeumtól, a kiel régészeti múzeumtól, Buda Ádám-tól Hátszeg, a debreceni jogakadémiaától, a karintiai történelmi társulattól, Liszt bécsi tanártól, Fuchs Th.-tól, gróf Kun Gézáttól, a bécsi néprajzi múzeumtól, a nagyszobeni Bruckenthal múzeumtól, a berlini császári német régészeti intézettől, Torniertől Berlinből, a berlini kir. műipari múzeumtól, az alsótehérmegeyi régészeti egyesülettől, a hamburgi természettudományi múzeumtól, Heitertől (Bécs), Harteltől (Bécs), a székesy nemzeti múzeumtól, Bemdor Ottóttól (Bécs).

(A holnapi nap.)

A Nemzeti Múzeum jubileuma második napjának a programja a következő:

Délelőtt tíz órakor a Széchenyi-Országos-Könyvtár állandó kiállításának bemutatása. 11 órakor az érem- és régiségért utonnan rendezett felgyűjtő-művelődés és a Dehaes István hagyatékából származó tárgyaknak bemutatása. Déli 12 órakor Biró Lajos új-guineai gyűjtésének bemutatása (Csillag-utca 3.) Délután 4/1 kor kirándulás az Aquincumba, az ottani fővárosi múzeum megtekintésére. Este hét órakor disz-előadás az Operaházban.

Shakadás a Kossuth-pártban.

Budapest, november 26.

Amit politikai körökben jó idő óta emlegetnek, hogy a függetlenségi és negyvennyolcas Kossuth-párt belső egysége megbomlott, az hovatovább egészen nyilvánvaló lesz. Egy bécsi lapnak, a Zeitsnak budapesti levelezője most kivon-szolja a sejtelmek és következtetések homályából azt a faktumot, hogy a legnagyobb ellenzék párt valósgos vezetése kisiklott a hivatalos vezetőség kezéből és hogy a párt tagjainak egy része egyenesen szembe helyezkedik a párt hivatalos megállapodásaival. Ennek a frakciónak Komjáthy Béla, Barta Odón és Tóth János állanak az élén.

A dolog genezise arra a pártértekezletre vezetendő vissza, amelyet mindjárt az indennitárról szóló törvényjavaslat benyújtása után tartott a párt. Ezen az értekezleten Kossuth Ferenc elnök volt, de a párt tagjai közül csak huszonhét voltak jelen. Az értekezlet erős aközött határozott el az indennitás ellen, s az akció vezetésére vitarendező-bizottságot választott, amelynek Barta Odón, Komjáthy Béla, Bátkay László és Tóth János lettek a tagjai.

A párt régi, higgadtabb tagjai nagy részben nem tetszett az, hogy egy értekezlet, amelyen a párt tagjainak csak körülbelül egyharmada volt jelen, olyan nagyfontosságú határozatot hozott, amely az egész párt magatartását irányítja, ezért az elnökség újabb értekezletet hívott össze, a párttagokat külön, sürgös figyelemzettel szólította fel a megjelenésre. Ezen az értekezleten már ötvenhatan voltak jelen, s újabb megbeszélés alá vették „az általános politikai helyzetet”, amelyet az előbbi értekezlet már megbeszélést. A párt oszlopai tagjai közül ekkor többen szólatk fel az obstrukció ellen, így elsősorban maga Kossuth Ferenc, aki kiemelte, hogy helyes, ha a párt erős támadást indít a kormány ellen, de nem helyes az indennitást megakadályozni és az országot az exlex-állapotha kergetni. E felfogás mellé állott Justh Gyula és Lukács Gyula is. Az értekezlet újabb megfontolás alá vette a huszon-hetes konferencia határozatát, kimondta, hogy a párt nem obstruál, de a vitarendező-bizottságot meghagyta.

Közbejött Kossuth Ferenc betegsége, amely alkalom volt arra, hogy az elnök nélkül értekezletet tartsanak annak az eldöntésére, hogy Kossuth betegsége alatt az alelnökök közül ki vezesse a párt ügyeit. Az értekezlet úgy határozott, hogy mivel Barabás Béla és Justh Gyula nagyon is temperamentumos, Komjáthy Béla nagyon is exponált politikus, a párt vezetését Tóth Jánosra bizza. Ezalatt pedig vígan folyt az indennitás vitája, amelyet a Nessi-úgy tárgyalása szakított meg, s ennek során félreérthetetlenül bebizonyult, hogy itt egy be nem vallott és a párt részéről el sem határozott, de rendszeresen vezetett obstrukció folyik, amelyet a párt hivatalos vezetőségének háta mögött vezet a vitarendező-bizottságnak nevezett dírektórium. A rendezők nagyon ügyesen és óvatosan csinálják a dolgukat. Egyszerre nem iratnak fel nagyon sok szónokot, csak éppen annyit,

amennyi arra szükséges, hogy egy ülést kibeszéljenek. Mikor aztán már a be nem avatottak mind azt hiszik, hogy a vita kimerült, az utolsó percében mindig akad annyi szónok, amennyi a következő napra szükséges.

Mindenki pedig csinálják függetlenségi párttagok a párt határozata nélkül, sőt a párt vezetőségének akarata ellenére. Vezetik, amint említtettük, Komjáthy, Barta és Tóth János, akik állandó összeköttetésben vannak Földényi Gézával. Köztudomású immár — legutóbb a Zeiti is megírja — hogy Kossuth Ferencnek, a párt elnökének és cégtáblájának tekintélye a pártban annyira lehangyolott, hogy akaratát egyáltalán nem bírja érvényre juttatni. Vele együtt elcoktak a párt régi tekintélyei, mint Justh Gyula, Thaly Kálmán, meg a többiek, ellenben a pártvezetőségből visszavonult régi emberek, mint Komjáthy Béla és Barta Odón, reaktiválódtak.

A pártvezetőség tekintélyének teljes hiányát jellemzi az az értekezlet is, amelyet akkor tartottak, mikor Kossuth Ferenc a kolozsvári párt-szervezésre leutazott, s amelyen, Kossuthék akarta ellenére, elhatározták, hogy Nessi Pál szintén utazzék le Kolozsvárra, hogy ott a dolgok középpontja ő legyen és ne Kossuth Ferenc. Ami így is történt, noha a kolozsvári gyűlésen Kossuth Ferenc elnököt. A zavar teljes volt, dokumentálva a vidéki hívek előtt is, ami itt a központban már régny nyilvánvaló, hogy a párt külső egysége befelé a felfogásoknak mély szakadását takarja. Sőt már nem is igen takarja.

A kereskedelmi budget.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Budapest, november 26.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután 5 órakor Falk Miksa elnökléte alatt ülést tartott, amelyen a kormány Láng Lajos kereskedelmi miniszter és gróf Wickenburg államtitkár képviselte. A napirend előtt Komjáthy Béla felkéri a bizottságot, tegye magfontalós tárgyává, hogy a bizottság által hozott elvi jelentőségű határozatok, valamint az elvi miniszteri nyilatkozatok, meg pedig azok is, melyek a jelentésekbe fel nem vétettek, megfelelő módon megőriztessenek, hogy a későbbi tárgyalások folyamán használhatóak legyenek.

Hosszabb eszmecsere után a bizottság elhatározta, hogy e kérdés megbeszélését egy későbbi ülés napirendjére tűzi ki. A napirendre, a kereskedelmi tárca megvitatására áttérve, a bizottság a központi igazgatás tételenél elhatározta, hogy ugy a kereskedelmi minisztérium, mint a többi minisztérium költségvetésénél a bizottság jelentésében kimutatassanak azok a központba berendelt tisztviselők, akiknek illetményei nem a központnál, hanem az illető hivataloknál vannak kimutatva, amely intézkedés által a központi személyi kiadások pontosan lesznek megállapíthatók.

Hieronymi Károly chajtja, hogy a helyiérdekű vasuti törvényjavaslat mialább a törvényhozás elé terjesztessék, de mindenesetre kéri a minisztert, hogy a javaslatot a maga egész terjedelmében hozza a nyilvánosságra. Egyuttal indítványozza, vétessek föl a bizottság jelentésébe, hogy a helyiérdekű vasutakra megszavazott dotációból mekkora összeg van már lekötvé, hány évre és mely vasutak javára?

Neményi Ambrus utal arra, hogy a pénzügyi bizottság már 1896-iki jelentésében az új helyiérdekű vasuti törvényről nyilatkozott, kívánja, hogy organikus törvényt hozzanak, mely kiterjed a városi vasutakra a mezői és iparvasutakra és véget vessen az e részben az egyes minisztériumok között szokási kompetenciális versengésnek. Osztya Hieronymi nézetét hogy a javaslatot mialott a törvényhozás elé kerülne, nyilvánosságra kell hozni, hogy róla a közvélemény idejében ítélet formálhasson.

Komjáthy Béla: Itt is olyan eset torog lenn, amikor nem elég, hogy valamely határozat a jelentésben foglaltatik, mert ime 1896. óta a bizottság határozatát még nem hajtották végre. Határozott nyilatkozatot kér az alkotandó törvényjavaslat irányáról, valamint arról, hogy mikor fogja azt a miniszter a törvényhozás elé terjeszteni.

Láng Lajos kereskedelmi miniszter kieleni, hogy ha nem is mondhat egyelőre határozott időpontot arra nézve, hogy a készülő helyiérdekű vasuti törvényjavaslatot mikor terjeszti be, azon lesz, hogy a javaslatot a legrövidebb idő alatt nyilvánosságra hozza, mert maga is chajtja, hogy a közvélemény e fontos kérdésről megnyilatkozzék. Azt nem tudja ma megmondani, vajjon a városi vasutakat ugyanazon törvényben fogja-e szabályozni, mint a helyiérdekű vasutakat; mindenesetre azonban a két ügyet egyidejűleg akarja nyilvánosságra hozni és a törvényhozás elintézése alá bocsátani. A Hieronymi által kívánt kimutatást készséggel rendelkezésre bocsátja.

A bizottság Hieronymi határozati javaslatát elfogadja és a központi igazgatás tételt megbeszázza. A központi tételenél Hieronymi Károly indítványozta, hogy a bizottság a következő határozati javaslatot terjesztesse a Ház elé: Utasítatik a kereskedelmi miniszter ur, hogy az évi költségvetésirányzatot együtt mutasson be olyan kimutatást, mely törvényhatóságként tüntesse fel: 1. Az egyenesadó hány % -át vetette ki a törvényhatóság az elmúlt évben utadójében? 2. Mennyi volt az utadó hozadéka? 3. Mennyi

államsegélyben részesült az elmúlt évben a törvényhatóság? 4. Milyen összeg állott tehát a törvényhatóság rendelkezésére ültetési és utemntartási célokra? 5. Mennyi volt az utalapról kölcsönök kamataja és törlesztési járuléka gyanánt lekötve. 6. Mennyit költött a törvényhatóság útjainak fontartására? 7. Milyen összeg állott a törvényhatóság rendelkezésére, még kiépítetlen törvényhatósági útjainak kiépítésére? 8. Mennyibe kerül a törvényhatóság még kiépítetlen útjainak kiépítése?

Szecekerényi Nándor különösen a törvényhatósági utak szabályozását óhajtja.

Neményi Ambrus kéri a minisztert, mint a magyar ipar és kereskedelem hivatott örét, érvényesítse minden befolyását abban az irányban, hogy a Budapest főváros által megalkotott új közveti vámtarifát a kormány ne hagyja jóvá minthogy ez a tarifa valóságos közviszályt börtény és egyáltalán megtámadása nemcsak a budapesti kereskedelmnek és iparnak, hanem az összes szegényebb országok néprétegeinek is. Felhívja továbbá a miniszter figyelmét arra, hogy némely vidéki városok is a közvetvám körül olyan önkényes eljárás következnek, amely a kereskedelemtől és iparra nézve feleltes sérelmes. Utal Szabadkára és Pozsonyra amely városok minden jog ellenére még a tranzitdíj árut is megadóztatják. Kéri a minisztert, hogy kezdeményezzen az egész országra szóló általános rendezést, amely az ipari és a kereskedelmi és a lokális hatóságoknak pénzügyi túlkapási ellen megvédi.

Komjáthy Béla egyetért ugyan Hieronymivel abban, hogy a közvetvám némely helyen devalváló állapotban segíteni kell, utal azonban arra, hogy a fennálló közveti törvény okvetlenül módosítandó, mivel a legnagyobb teher a törvény szerint éppen a legszegényebb osztályon van, amely osztály pedig az utakon legkevésbé veszi hasznát. Attól tart, hogy ha Hieronymi programját előbb végrehajtanak, mintsem a törvényt módosítják, akkor újra ugyanazt a legszegényebb osztályt sújtánák, amelyet ő mindenütt kimélni akar.

Láng Lajos kereskedelmi miniszter utal arra, hogy a második tranzverzális utat 5 millió korona kiadással biztosította. Bolátia, hogy a közvetvám kérdése az állam nagyobb financiai hozzájárulást igényli. Előtte egy terv van, mely szerint 4100 km. törvényhatósági ut volna államutastandó s mielőtt a financiai helyzet megengedi, törekedni fog ennek a tervnek legalább részben való végrehajtására. A városi közvetvámok kérdésében rajta lesz, hogy mindenféle gazdálkodás terhekkel az ipar és kereskedelem helyetle meg ne nehezíthessék.

Hieronymi ismétli, hogy a leghasznosabb és legproduktívabb beruházás az utépítés, mely nemcsak ad hoc nyújt foglalkozást a munkásoknak, hanem produktív új tényezőket teremt.

A bizottság a tételt elfogadta és Hieronymi javaslatát is magáévá tette.

Az ipari és kereskedelmi szakoktatásnál **Bedő** Albert a tanoncúgynek rendezését óhajtja, különösen a tanoncotthonoknak támogatását ajánlja a miniszter figyelmébe.

Komjáthy Béla a technológiai múzeummal összekötött ipariskola kibővítését kéri. **Láng** miniszter megígéri, hogy foglalkozni fog a dologgal.

A bizottság azután a vitát megszakítja, majd elhatározza, hogy a kereskedelmi tárca költségvetésének tárgyalását holnap folytatja, e tárca költségvetésének letárgyalása után pedig egy napi szünetet tart tanácskozásiában, azután a horvát provizóriumot, majd a véderő-javaslatokat tárgyalja.

KÜLFÖLD

Rampolla kudarcos. A strassburgi egyetem évek óta függő katolikus-teológiai fakultásának kérdésében végre döntött a pápa, — **Rampolla** ellen. Rampolla a legutolsó percig makacsul ellenzte ezt a tervet, mely most az ő ellenzése dacára is meglesz. **Gotti**, **Agliardi** s a többi kevésbé engeszíthetetlen bíbornok abban az irányban érvényesítette befolyását, hogy a strassburgi egyetem az említett fakultást állítsák föl. **Bárá Hertling** müncheni egyetemi tanár, aki ez ügyben buzgó közvetítő volt, a napokban ismét Rómába utazik, hogy a fakultás szervezetét a Vatikánnal megbeszélje. Eddig csak abban az elvben egyeztek meg, hogy a tanárokat a strassburgi püspökek egyetértéve nevezzék ki. A német egyházpolitika ebben a kérdésben tehát győzelmet aratott Rampolla francia-barát tendenciái fölött.

A **Reicherath** ülése ma simán folyt le. Az elsőket azt válaszolja Schönerer tegnapi kérdésére, hogy a költségvetési provizóriumot a legközelebbi ülések egyikének napirendjére tűzi ki és ezzel alkalmat ad a háznak annak parlamenti tárgyalására. Rendkívüli ülés összehívását tehát nem tartja szükségesnek. **Gyöcsékinak** a boriszlavi bányautaz tárgyában ma benyújtott interpellációjára kijelenti **Koerber** miniszterelnök, hogy a lembergi helytartóságot megbizta a dolog azonnali megvizsgálásával és ha gyors segítségre van szükség, hajlandó megfelelő összeget folyósítani az inség enyhítésére.

A ház azután a **Kocsmajparnak** képesítéshez kötéséről szóló indítványt tárgyalja. Hosszabb vita után a ház kimondja a sürgősséget és az indítványt az ipariügyi bizottsághoz utastja azzal, hogy két hét alatt tegyen jelentést a háznak. A vita során báró

Call kereskedelmi miniszter kijelentette, hogy a palackokban való sör- és borkereskedés korlátozása kérdésében a kormány csak akkor fog állást foglalni, ha majd a kereskedelmi és iparkamarák befelidki véleményüket. Addig is gyakoribb vizsgálatokkal a kihágások és a káros verseny szigorú megfenyítéséről fog gondoskodni. A kocsmajpar képesítéshez kötésének kérdését kellő figyelemre fogja méltatni az ipartörvény novellája, amelynek bemutatása szintén a kereskedelmi és iparkamarák véleményének beérkezéséig függ.

A beérkezett irományok között van még egy új-cseh részről beadott sürgős indítvány olyan véderő-törvény benyújtása tárgyában, amely a két éves szolgálatot hozná be és a közpószotály fiainak, akiknek munkájára szükség van, különféle kedvezményeket biztosítana. A legközelebbi ülés holnap lesz.

Bécs, november 26.

A kormány a véderőjavaslatok tárgyalását az év végére halasztotta. A miniszterelnök táradozásai meghiusultak és semmivé lett az a remény, hogy a képviselőház már decemberben tárgyalás alá vegye a javaslatokat. Ilyen körülmények között a kormány kénytelen volt számolni a csehek magatartásával s most már a legjobb esetben ez év utolsó napjaiban kerülhetnek napirendre a véderő-javaslatok.

A cseh-német egyeztető-bizottság holnap délután tartja utolsó ülését s megállapodásait pénteken terjeszti a plénum elé. Az elaborátumot aztán megküldik az ifjú csehek elnökének megvitatás céljából. A képviselőházban pénteken nem lesz ülés.

A spanyol „reformok.” Hogy a spanyol kormány mint szándékozik végrehajtani a nagy reklámmal hirdetett reformokat, arról fogalmat nyujtott a következő távirat:

„**Madrid**, november 24. A minisztertanács tegnap bizottságot nevezett ki, mely az egyházi férfiak fizetésének leszállításával fog foglalkozni. A bizottság, melynek elnöke **Sanchez** bíbornok lesz, tagjai: **Spanyolország** részéről **Montero Rios**, **De Crovisard**, továbbá a **madridi apostoli nunciuss**, s a **Vatikán** egy másik **jóméltósága**. Ez utóbbi kettő a pápa részéről.”

Rég ismert dolog, hogy főképp a spanyol kultuszbudget az oka annak, hogy az összes állami budget nem lehet kellőképp és arányosan leszállítani. S most tessék meggondolni, hogy a bizottságban két világgal szemben három egyházi méltóság fog dönteni. A kultuszbudgetnek az a főbaja, hogy míg az alapság mód felett nyomorúságos fizetést húz, addig a főpapság fejedelmi javadalmazást élvez. Vannak egyházmegyék, melyeknek abszolúte nincs területe, de azért teljes püspöki apparátussal működnek. Ezeknek az egyházmegyéknek a megszüntetéséről már többször volt szó. A „liberális” **Sagasta** azonban nemrég kijelentette, hogy **XIII. Leó** pápa sokáig él, ha addig él, amíg ő beleegyezését adja egyetlenegy ily egyházmegyének a megszüntetéséhez. Ezzel meg van adva az összetulendő bizottság tevékenységének a mottója. A spanyol államháztartás reormjáról tehát **Sagasta** kormányzata alatt szó sem lehet.

Osztrák-magyar-olasz konfliktus. Pekingben egy osztrák-magyar matróz, aki rendőri szolgálatot teljesít, agyonlőtt egy lármázó olasz matrózt, aki ellenszégült, amikor le akarák tartóztatni. Minthogy az eset nagy igaztatlóságot keltett, a két örkönlönményt visszatartották a kaszárnyákban, hogy az összeközönségnek elejét vegyék. Az idegen csapatkülönítmények parancsnokai értekezletet tartottak és elhatározták, hogy a szolgálaton kívül levő katonáknak megtiltják a löfegyverek viselését, ami eddig az európai csapatoknak meg volt engedve. Az olasz különítmény parancsnoka kijelentette, hogy az osztrák-magyar matróz eljárását indokoltnak tartja.

A balkáni forrongás. A tél beállával lehuitt a függöny a macedoniai események első fázisára után. Lehet, hogy tavaszig minden csendesedik, de lehet az is, hogy a kikeléssel együtt újra kitörnek a zavargások a Balkán különféle pontjain. A bolgár ezarkátus körében híre jár, hogy a bolgár határvidékről jövő jelentések szerint kis katonai és csendőrségi őrzélatok, amelyek bolgár falvakban fegyvereket keresnek és néha basibozukok kíséretében járnak, különféle erőszakosságokat követnek el, amelyek miatt sok fausi lakos Bulgáriába menekül.

Konstantinápolyba érkezett bizalmas jelentések szerint **Jankov** bolgár alezredes bandájának egy részével csakugyan görög területek léptek át. Előzőleg a bandának a monasztiri vilajetben hagyott részének átadta a zászlót és a kürtöt azzal a kijelentéssel, hogy a tavaszra visszatér és újra megindítja a mozgalmat.

A **Standard** konstantinápolyi értesítése szerint Szalonikiból újabb nyugtalanító hírek érkeztek a mace-

dóniai zavarokról. A bolgárok mindenféle erőszakoskodnak a török hivatalnokokkal és kifosztják a falvakat. A minap Szaloniki közelében csapatát vont, melyben 27 török katonát megsebesítettek.

Orosz haderő az afghán határon. Odeszából azt jelentik a **Daily Mail**nek, hogy tízezer emberből álló orosz dandár vonul az afghán határra, hogy minden eshetőségre készen legyen. A **kaski** helyőrség elég erős, ez a sereg más pontokra megy. Az orosz hadügyminiszter a napokban befejezett kaukázusi útja alkalmával mozgósítási tervet dolgozott ki, mely lehetségessé teszi, hogy tíz nap alatt egy egész hadtest legyen küldhető a Kaspi-tón túl fekvő területre.

A venezuelai forradalom vége. A főkelés **La Victoria** mellett kapta meg a halálos dőfét. Néhány csapatát lesz még talán, de azért valószínű, hogy **Castro** első január elején hivatalosan is kihirdeti a békét. **Castro** kijelentette, hogy ellene fog szegülni minden kísérletnek, amely Venezuela szuverenitásának megsértésére vagy a venezuelai területre való behatolásra irányul.

HIREK

Strófák a hóról.

Korai tél.

Két esztendeje nem láttunk novemberben havat s szinte szokatlan ez a fehér Budapest. Fehérek a kabát-gallérok, a háztetők, a villamosok s mikor este kilépünk az utcára s a hulló havon átfénylik a gázlámpák piros fénye, valami kedves, kellemes hangulat fog el:

— Ez a tél!...

S egyzerre lelkünkbe száll a tél egész poézise, látjuk a piros-fekete Mikulásokat, a dunaparti Budapestre vándorolt fenyőerdőket, miknek megpillantása önkéntelenül is havasi tájakat varázsol elénk. Erezzük a kopár, dérepte szabad erdők lehelletét s itt, a nagy városban, a körengtetegben megszáll a vágyódás, hogy vágjunk neki a mélységes téli csendnek, hogy lépteink alatt megroppanjan a szűz hó.

... Es künn a messi erdőkben tarbozót nem rejti el a vadat, puskások durran s pirosra festi a fehér havat a cserjék védtelen vada.

Köszöntlek tél!

Nem a mulatságok, nem a hangversenyek, nem a zsúrok, — hanem a szegények nevében.

Köszöntlek tél, ki gazdagabb vagy egy szegény országnál, ki munkát adjon az éhezőknek és a nyomorogóknak, itt a csillogó, szegény városban.

— Esik a hó!... mondják a külváros rozoga kis házaiban. Es a városháza elé vonul a sok kopott ruhás, erős tenyerű ember. Előkerülnek a lapátok s alig egy óra alatt Budapest minden kerületében megkezdődik a munka.

Hull, hull a hó, de a város kötelezettségét vállal adózó polgáraival szemben, hogy utóait tisztán tartja, hogy a közlekedésnek szabad utat nyit.

Dolgozik a lapát, két oldalt halomra gyűl a hó s a késő éjszakán, mulatságokból hazavonuló nép látja a nagy fehérségben, mint lapátolnak a sötétlő árnyak.

Nekik a hó munka, élet, kenyér!

Köszöntlek tél!

Te fehéren szállongó, lengő hó reá borulsz a messi szántókra s meleg leplet boritasz az elvetett magra. Odalemn a kis falvakban nehez dolog a harmadik szomszédba is elmenni, olyan magosan áll a hó, de a gazda boldog, mert nem fagy el a vetés és áldással érik az őszszel elhintett mag.

Szent természet! Ki érti meg a te bölcsességedet, hogy míg hideget lehelsz a földre s lehervaszod a fák lombjait, az ágak virágjait, a fagyos hólepel alatt megkezd az érlelés, erjesztés, teremtés munkáját.

Ki tudja, ki láthatja micsoda élet lehet

odalenn a földben? Micsoda apró neszek támadhatnak, kis, szinte elképzelhetetlen forradalmak, mikor a mag kergét szétpatlantja az előtökölödő rügy s mire elolvadt a hó s a lucskos, sáros mezőkön végigszalad a tavaszi nap első sugara, már köszönti a halavány zöld rügy, a messzi ősz dúz természetnek első reménye.

Hullj, hullj lágyan, ringatózva fehér hó, öled át, takard be ezt a szegény földet! Mert gyáraink, vállalkozásaink mind csak egy nagy erőlködés, akarat, hogy megközelítsük a gazdag, nagy és hatalmas népet, de te hóval borított föld, te vagy ami eltartónk és boldogítónk.

Ha benned megcsalódnak, mindenben csalódtunk!

Budapest, november 26.

— BUDAPESTI NAPLO. November 30-án új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról údejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Gróf Széchenyi miniszter este Budapestről Bécsbe érkezik.

— Császa érsek adománya. Császa György kalocsai érsek az odaváló kaszinónak a villamos világitás bevezetésének költségeire 800 koronát utalványozott s azonkívül évi 800 korona járulékra kötelezte magát, mit a nemes főpap szokott bőkezűségéből azért kell külön kiemelni, mert a kalocsai kaszinó legerősebb támasztéka az érseki városi társadalmi egységének és békéjének.

— Mafalda hercegisasszony. Rómában ma jelentették be hivatalosan a kamarának Mafalda hercegisasszony születését. Az élnök felolvastatta a táviratot, amelyet Mafalda hercegnő születése alkalmával a királyhoz intézett és a királynak erre a táviratra érkezett válaszáat, majd hazafias beszédet intézett a képviselőkhöz, akik a beszédet állva hallgatták meg és zajos tetszéssel fogadták. Zanardelli miniszterelnök kijelentette, hogy a kormány szívével-lelkel csatlakozik az élnök szavaihoz, majd rámutatott arra a hűségére és ragaszkodására amely Mafalda hercegnőnek. Itália és Róma leányának születése a kalmával kifejezésre jutott. (Élénk helyeslés). Ez a szerencsés esemény Oassorzágot és Rómát még jobban egyesíti a királyi házzal és ez biztosítja a szabadság intézményeinek védelmét. (Újabb helyeslés). A kamara megbízta az élnököt, hogy küldöttség élén fejezze ki a királynak a ház szerencsés kívánatait.

— Új egyetemi magántanárr. Dr. Fellner Frigyes, a Magyar Agrár- és Járadekbank titkára, a közgazdaságtan tanára a budapesti Kereskedelmi Akadémián, ma tartotta magántanári próbaelőadását az egyetemen az agrárpolitikából: „A törzsröklés és a magyar földbirtok” címen, a jog- és államudományi tanári kar és nagyszámú előkelő közönség jelenlétében. Dr. Fellner Frigyes próbaelőadásában egészen új szempontból tárgyalta e nehéz kérdést a speciális magyar viszonyokra való tekintettel. Az előadást a kar, amelynek határozatát dr. Concha Győző jogkari protokán hirdette ki, egyhangulag elfogadta s dr. Fellner Frigyes magántanárárá habilitálta.

— A reformátusok konventje. A reformátusok egyetemes konventje ma délelőtti ülést tartott a tanácsosztásán Kun Bertalan püspök és báró Bánffy Dezso együttes elnöklésével. A tanácskozás során dr. Nagy Dezso ismertette az élnöki előterjesztést, amely a konventi ügyek adminisztrációjának új alapon leendő rendezését előzoza. Báró Bánffy Dezso, gróf Degenfeld József, Kun Bertalan és Radányi György hozzászólása után az előterjesztést elfogadták. Kemessey Béla előadása alapján a konvent meghatalmazta a két protestáns egyházat közösen érdeklő ügyekre kiküldött bizottságot, hogy az 1843. évi XX. törvényeikk érvényre juttatása ügyében az evangélikus konvent ugyanilyen bizottságával együttesen működjen. Zsigmond Sándor az egyház alkotmányügyi bizottságának jelentését mutatta be. A jelentés szerint igen fontos az, hogy a nagy egyházak 6000 lélekszám feletti külön egyházakká alakulhassanak; az egyéni szerződés elve szerint. Kivánatosnak mondja a jelentés a lelkiéleti fizetések rendezését és a fokozatos hatóságoknak képviselői alapon való megállapítását.

— Félremegárazott miniszteri nyilatkozat. Láng Lajos kereskedelemügyi miniszternek a pénzügyi bizottságban tett ama kijelentését, hogy ő az államvasutak árutarifájának emelésére vonatkozó törekvést már mint meglevőt találta, nénelyek úgy magyarázták, mintha ezzel azt akarta volna jelezni, hogy hivatalbeli elődei szándékoztak volna emelni az államvasutak árutarifáját. Illetékes helyről arról értesülünk, hogy a kereskedelemügyi miniszter e kijelentése alkalmá-

ból egy szóval sem említette hivatalbeli elődei, hanem igenis arra utalt, hogy az államvasutak körében alakultak ki olyan törekvések, amelyek az árutarifa emelésére irányultak.

— Szobrot Árpádnak! A honfoglalás ragyogó époszáának gondviselészerü hőse, aki a magyar nemzetnek hazát szerzett, tehát részese minden dicsőségnek, amely immáron több mint ezer éven át jó és balsorsban reánk háramlott, Árpád vezér még mindig nem tudta elérni, hogy emlékezetének szobrot emeljen az ivadék. Most, amikor valóságos szoborláz uralkodik ország-szerzte és történelmi meg irodalmunk nagyjainak egyre emeljük az éremlékeket, illendő dolog megemlékeznünk eredetünk csudás hőseiről, aki karddal és vérrrel hazát szerzett a három bére honában. Egyetemes érdeklődésre és általános nemzeti áldozatkészésre tehát méltán tart-hat jogot ez a felhívás, amelyet a munkácsi Árpád-szobor végrehajtó-bizottsága intéz minden magyarhoz. Arról van szó, hogy Munkács szobrot emeljünk Árpádnak, a magyarok hőse vezérének. Munkácsra, amelynek rögeit Árpád avatta szenté, álljon az emlék, amely az ő halhatatlan, dicső emlékezetét szemtelje meg. Ott álljon a lovas-szobor a haza határán, mint hatalmas, történelmi, szimbolikus őrszem, aki ércere-jével védi e hont, amelyet valaha szerzett. A párducus Árpád éreplintásával találkozók a vakmerő idegen, aki határainkra fegyveres kézzel törne be és a nagy honalapító diadalmas alakja szolgálja buzdító erősségül az utódokat, aki a vérrrel megszentelt határt védi. Már hat év óta működik a lelkes munkácsi szoborbizottság és bár serényen működött, de az ottani lakosság szegénysége bizony csak nagyon csekély áldozatokra volt képes. Eppen ezért most belügyminiszteri engedéllyel az egész országhoz fordul, de azért is, mivel joggal tekinti nemzeti tartozásnak, hogy Árpádnak szobrot emeljünk. Meg vagyunk róla győződve, hogy a magyar nép átéri kötelességét és anyagi hozzájárulásával lehetővé fogja tenni, hogy történelmi első hőse éreben állhasson előttünk, amint érebeli is volt. Az adományokat az Árpád-szobor végrehajtó-bizottsága címen Munkácsra kell küldeni, amely a munkácsi helyi és a fővárosi napilapokban nyilvánosan nyugtánntja fogja a beérkezett összegeket. Reméljük, hogy párducus Árpád hősi alakja nemcsak a diadalmasan fog szétélni egész Magyarországon.

— D. K. E. Az ország harmadik legnagyobb közmívelődési egyesületének, a Dunántúli Köz-mívelődési Egyesületnek tizenegyedik évi közgyűlése ma délután folyt le az Újvárosi háza tanácstermében gróf Pallavicini Ede elnöklété alatt. A D. K. E. tevékenyen vesz részt abban a békés harcban, amelyet a magyar faj megtartása érdekében az ország nagy kulturális egyesületei kifejtettek és mai közgyűlése is élénk érdeklődés mellett folyt le. A közgyűlést gróf Pallavicini Ede elnök nagybobszabású beszédével nyitotta meg:

Panaszkodott a társadalom közönye miatt és a fokozottabb munkásságra, nagyobb áldozatkészésre buzdította az egyesület tagjait, hogy az egyesület megközelítse céljait. A Dunántúli területén kiélestedt és égető nemzetiségi kérdések — hála Istennek — nincsenek, de azért az itt lakó különféle nemzetiségek fiait kell békés úton megnyerni a magyarság és a nemzeti szellem számára, népkönyvtárakat és kisdé-óvókat kell felállítani s a magyar nyelv tanításában érdemeket szerzett tanítókat kell megjutalmazni. Ugyan-ilyen irányban kell működni a Szlavoniába szakadástest-veimk körében is kiket meg kell tartani a magyarság számára. Oly korszakban midőn az emberek minden támogatást felőlől az államtól várnak, kétszeres erő és lelkesedés kell a társadalmi akciók viteleire. Vajjon, ki bírja felrúzni közönyéből a különböző társadalmi rétegeket ki bírja egyesíteni a szótvaló elemeket közös munkára s a mai pénzügyi viszonyok középette, ki bírja nápszerűbbé tenni a kulturális áldozatkésztséget. De bármily nehéz ez a munka, végzi beszédét, erős hittel haladunk tovább az egyes úton, melyet magunk elő tűzünk s teljéri a megjelenteket, hogy ezen az úton támogassa az egyesületet. (Leikes éljenzés.)

Forszolt Kálmán főtitkár erre bemutatta az egyesület évi jelentését, dr. Fekete Ignác főpénztáros pedig az egyesület számadásait. A felmentvény megadása után Fenyvessy Ferenc főispán indítványára a közgyűlés elnökek továbbra is Pallavicini Ede őrgörölt másodelnöknek Rákosi Jenőt választotta meg. Aztán Szabó Károly indítványára jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Forszolt Kálmának, dr. Fekete Ignác főpénztárnok és dr. Fodor Oszkárnak működésükért. Az igazgató-választmány megválasztása után Rákosi Jenő tartotta meg előadását. „Az egy gyermekrendszer a Dunántúli tágyában.

A közgyűlés elhatározta, hogy a felolvasásban kiemelt bajok orvoslására felhívja a kormány figyelmét.

— Az aradi nagy sikasztás. Aráról táviratozzák, hogy a törvényesiek vádianácsa vád alá helyezte Böhm Adolfot. A fővárosban novemberben, esetleg december elején lesz. A vádianács tejesen Meszlényi ügyés vádirata alapján döntött s a vizsgálatot mellőzte.

— Krupp temetése. Az esseni hatalmas gyártelep tulajdonosát, Krupp Alfrédet ma délelőtt temették Essenben a Krupp-család tőrzsházából. Vilmos császár csakugyan ott volt a temetésen és egészen a sirig kísérte a halottat, aki hű munkatársa volt a fegyveres béke megörzésében. Koporsója a törzház földszintjén volt felravalatozva. Ott gyűltek össze a miniszteriumok, hadsereg, a haditen-gerészet, sok állami hatóság képviselői, a gyár igazgatósága és főbb tisztviselői, Essen polgármestere és sok más előkelőség. Délelőtt tíz óra tájban érkezett meg Vilmos császár és huszáraktól kísért nyitott kocsiában a törzházba hajtatott, ahol üdvözölte a Krupp-család tagjait. A lelkes imája után megindult a halottasmenet. Elül ment a Krupp-féle tüzoltóság, azután a munkások jöttek, akik százakra menő koszorukat vittek. Közvetlenül a koporsó előtt vitték az elhunyt rendjeit és Vilmos császár koszoruját. A halottaskocsi után Vilmos császár ment Krupp Artur és Bising parancsnoklótábornok között. Utánuk jöttek a család többi tagjai és a gyász kíséret. Amerre a menet haladt, két oldalt sorfalat állott az esseni gyárak 24.000 munkása, továbbá az egyesületek tagjai és az iskolák növendékei. Az utcákon mindenütt fekete zászlók lengtek. Az egész úton óriás néptömeg várta a menetet. Amikor a koporsót lebecsattatták a sirboliba, a koporsó fejénél Vilmos császár és a legközelebbi rokonok állottak. Azután a lelkes halotti beszédet mondott, amelyben kiemelte az elhunyt érdemeit és jellemének kiváló vonásait. Azután Röttger, az acéltöntő-gyár elnöke beszélt, aki az elhunyt személyének kiváló jelentőségére és sokoldalú tehet-ségére utalt, majd megköszönte a császárnak megjelenését és beszédét azzal fejezte be, hogy szegylene Németországnak, hogy akadt német ember, aki idegenek aljas koholmányait terjesz-tette. A gyászünnepegsz egyházi énekkel végző-dött. A császár délután visszautazott Berlinbe.

Egy későbbi távirat jelenti a temetés után a császár még egyszer kifejezte mély részvételt Lingeman superintendens előtt, majd megjegyezte, hogy a munkások remélhetőleg nem engedik magukat félrevezetni a közérjük keverődő veszedelmes elemektől. A superintendens azt vála-szolta, hogy az esseni munkások feltétlenül megbizhatók.

Holnap falragaszokon fogják tudatni a gyár-telepeken, hogy az üzemet fennakadás nélkül folytatják.

— Házasság. Gróf Serényi Béla országgyűlési képviselő ma vezette oltárhoz a Hermina-közpólnában özv. Kövér Jánosné szül. Kende Paula leányát, Kövér Pálmát. Az esketést dr. Ivánkovich János rozsnói püspök végezte Tóthfalussy Béla orszébeótvárosi pló-bános segédletével. Tanuk voltak a főlegény részé-ről: gróf Csáky Albin, a főrendiház elnöke, Gromon Dezső honvédelmi államtitkár és Fáy László; a menyasszony részéről: gróf Teleki Sándor országgyű-lési képviselő és Kövér Gusztáv. Ivánkovich püspök gyönyörű beszédet intézett az ifjú párhoz, akik az esküvő után Patnokra, gróf Serényi birtokára utaztak.

Dr. Winkler Sándor csabrendeki rabbi december 2-án Pöstyénben tartta esküvőjét Decher Hermin kisas-szonyával, özvegy Becher Józsefné leányával.

— Berlin polgármestere. Berlinből jelentik Reich-enek polgármestere való megválasztása most már egészen bizonyos. A városi képviselőt öszes libera-lis pártjai és a szocialisták nyilatalt egyhangulag, rész-int nagy többséggel mellette nyilatkoztak.

— A magyar irodalomtörténet tanítása. A budapesti tanáregyesületben ma délután dr. Wessely Ödön felolvasást tartott a magyar irodalomtörténet tanításának módszeréről.

A felolvasó kimutatta e tanítás nehézségeit s háromféle módszert ismertett. Az egyik az irodalom-történet, mint bevezető tanulmány, az eddig szerzett irodalmi ismeretek rövid összefoglalásának tekintti. A másodikat kulturtörténeti iránynak nevezi, mert itt az irodalom vezetésnél vannak előtérben s az irodalmi csak mint a kor szellemi életének nyilvánulását veszi szemügyre. Végül a harmadik mód az, mikor csak a legnagyobb 8—10 íróval foglalkoznak, de ezekkel azután igen behatán. A baj az, hogy a jelenleg uralkodó módszer e különféle módszerek egyesítésére törekszik s így mindegyiknek előnyei elvesznek. Szóí végül a felolvasó az irodalomtörténeti tanítás segédesszékeiről: a könyvtárról, képekről s irodalomtörténeti kézikönyvekről.

A fiatal tanár tanulásos felolvasását lelkesen megtapsolta a nagyszámú hallgatóság.

— A tél. A földmívelésügyi miniszterium viz-raji osztályához érkezett jelentések szerint a Duna mindenhol erősen apadt s Pozsonytól Mohácsig zajlik. Szolnoknál, Szegednél és Újváknál a Tisza vize beha-gyott s a többi magyarországi folyó is befagyott, ki-véve a Szávát. Olassországnak több vidéke is szenved a téltől. Milánóból táviratozzák, hogy egész Feiső-Olassországnak igen nagy hideg van; Milánóban hat-jok hideget mutatott a hőmérő, ami itt egészen szo-katlan jelenség. Egész nap esik a hó. Udine mellett egy megfagyott embert találtak.

— **Vilmos császár és a párba.** A német diákság körében egyre terjed az a mozgalom, mely a pisztolypárbaok lehetőségeit korlátozását kívánja a karddal való kiállítás javára. Ugy mondják, hogy az eszmét Vilmos császár pendítette meg. A német császár tudvalevőleg azon az állásponton van, hogy bizonyos társadalmi körökben a jogtalanul szenvedett gyalogzatot minden körülmények közt meg kell torolni. De nem szükséges, hogy az ember a vallás alapelveivel ellentétben a maga életét kockáztassa, mert az emberi élet nagyon drága ár volna érte. A császár jól tudja, hogy a legsúlyosabb büntetések sem írthatnák ki a párba. Még az sem változtatna a dolgon, ha a párbaívó katonatisztek szigorúbban büntetnék meg, mint eddig. Aki az idők járását figyelemmel kíséri, észrevehette, hogy Németországban nem egykönnyen kegyelmeznek meg a párbaívásért elítélteknek. A kegyelmi aktusnak ez a kitöltése mind szigorúbb lesz, sőt egészen el fog mulni, ha a katonatiszti becsületbírók büntető hatáskörrel lesznek felruházva. Vilmos császár egyszer bizalmas körben azt mondta, hogy ő a kegyelemmel nem a párbaívó személyét akarja megiszni, hanem csak a bátorságot, az önfeladást, amely a megtámadott becsület érdekében a legdrágábbat, a legszenvedetebbet az életet is kockáztatja. A császár azt akarja, hogy így értsék a megkegyelmezéseket. Ha a német diákság csakugyan eléri a pisztolypárbaok korlátozását, megfelelő rendelet meg majd a tisztikarhoz is. Bannan tanuló fia, a trónörökös utján fog a nyilvánosság elé jutni a császár magánvéleménye. Eppen az utolsó napokban sokat konferált Vilmos császár a mérvado személyiségekkel a párbaívó. A hallottak után ítélve, úgy látszik, hogy a párbaívás kérdését oly megoldást fog nyerni Németországban, amely megfelel a humanizmus és a vallás követelményeinek.

— **Az egyetemi tanárok fizetése.** Az állami tisztviselők fizetésének rendezésére vonatkozó munkálatait ma holnap befejeződik a pénzügyminiszteriumban. A budapesti tudományegyetem jogi kara is felterjesztette a tanárok fizetésére vonatkozó véleménye javaslatát. Mint már jeleztük a jogi kar csakugyan eltérő állást foglal el a tanácsi állásponttól, amennyiben méltányosnak tartja azt, hogy az egyetem rendes tanárai a VI-ik fizetési osztály első fokozatában maradjanak úgy mint eddig voltak. Tehát az első osztályu osztálytanácsosokkal egyenlő fizetést kapjanak az új fizetési rendszerben is. A jogi kar igazságosnak tartja a tandíjjutalékoknak érintetlen hagyását, amelyekre minden rendes tanárnak szerzett igénye van s amelyek a régi nagy tandíjvédelmeknek osztható kárpótlásai. Ugy értesülünk, hogy az orvosi kar egyértelműleg helyesnek vallja a jogi kar álláspontját. Mint hírtük, a fizetésrendezési törvényjavaslatot az indennemzeti javaslat letárgyalása után még a képviselőháznak karácsonyi szünete előtt beterjesztik.

— **Halálhírek.** Kedden délelőtt temették *Alszevgy* Józsefét, Cs. *Alszevgy* Irma édesanyját a kerepesi úti halottszobából. A temetésen *Császár Imre, Zöldi Márton, Alszevgy Kálmán* s az írői és színesvilág számos tagja vett részt. A szertartást *Valmeke Béla* végezte s az Opera kara énekelte *Nosseda* vezetésével. *Gara József* lapszerkesztőt sulyos csapás érte. Édesanyja, néhai *Gara József* volt székesfehérvári orvos özvegye, szül. *Rédl* Agnes meghalt. Temetése ma délután volt *Székesfehérváron* nagy részvét mellett. Az engesztelő szentmise-áldozatot csütörtökön mondják az elhunyt uriaszony lelküdvéért.

Mészé Gyula, volt temesgyeai körjegyző, e hó 25-én Budapesten meghalt. A boldogult széles körben általános tiszteletnek örvendett. Özvegyén kívül nagy számu rokonság gyászolja a megboldogultat.

— **Küszdelem egy örüllettel.** Veszedelemes helyzetbe került tegnap dr. *Katona József* IX. kerületi tisztiorvos. Tegnap ugyanis fölkereste őt a hivatalában egy szegény asszony s kérte, hogy menjen azonnal vele a Szvetenay-utca 8/b. sz. munkásházába, ahol *Törös István* 35 éves cement-munkás, aki nála lakik, megörült s kérte, hogy vitesse be a szerencsétlent az örültek-házába. A tisztiorvos elment a lakásra s látta, hogy delirium trémensben lévő emberrel van dolga, aki nagyfoku üldözési mániában szenved. Az orvos nyomban hozzátölt a betegre vonatkozó adatok följegyzéséhez, azonban az örüllet egyszerre ültugrott s az ajtón ki akart rohanni, amit csak nagynehezen tudott az ott álló két asszony megakadályozni. Ekkor azonban ültugrott a harmadik emeleti lakás ablaka előtt álló rozszant dívánra, hogy az ablakon kiugorjék. Az orvos, hogy ezt megakadályozza, el akarta a betegét az ablaktól húzni, ez azonban birkora kelt vele s örjögve rátámadt. Szerencse, hogy a tisztiorvos hatalmas testi erejű ember, mert még így is csak nagy küszdelem árán sikerült a szerencsétlent az örüllet a földre terpennie s a jelenvolt két asszony segítségével egy lepedővel megkötöznie. Az örüllet aztán beszállították a Lipót-mezőn levő örültek-házába.

— **Egy orosz milliomos halála.** *Pétervárról* jelentik nekünk, hogy ott meghalt *Liniewicz* Leó duzagdad régiségkereskedő s mintegy nyolco millió rubelnyit vagyonot hagyott hátra. Két házasságából tizenkilenc gyermeke született, akiknek azonban egy fillért sem hagyott örökségül. Az óriási vagyonot egyházi óélokra és részben teljesen ismeretlen emberekre hagyta végrendeletileg. Az elhunyt milliomos gyermekeinek megbízásából most két ismert pétervári ügyvéd pürrel késül megtagadni a kegyetlen végrendeletet.

— **Meghinaitott vasuti merénylet.** *Könből* táviratozzák, hogy a heissenmühlheim-züheri vasutvonalon ma reggel négyóra tájban egy pályára egy hosszú vasuti szint talált a vágányon keresztbe fektetve. Alig volt annyi ideje, hogy elhárítsa a veszedelmet, mert már közel volt a gyorsvonat. Amint a pályára a sin felretolással fáradozott a kanyarulat felől kövekkel megdobálta valaki és rákiáltott:

— **Mások majd fog sikerülni!**
A pályára sulyosan megsebesült. Ugyanezen a vasutvonalon több helyütt kíséreltek meg a gyorsvonat ellen hasonló merényletet.

— **Nagy tüszött Bécsben.** Ma este nyolco óra felé nagy tűz pusztított a löpörgyár közepében levő dohánygyár telepén. A veszedelem igen nagy volt, mert a tüszöltséget csak akkor értesítették, amikor a lángok már kiosaptak a házdedelen és minden pillanatban attól lehetett tartani, hogy a tűz átterjed a löpörgyárba és akkor beláthatatlan nagy katasztrófa történt volna. Emberfeletti erővel dolgozott a tüszöltséget és éjjelkor sikerült is a tüzet lokalizálni. A katonaság körülzárt az égő gyártelepet, ahova ezrével tödült a kíváncsi nép, két tüszöltséget oltás közben szerencsétlenül járt.

— **Elhunyt orvosának.** Dr. *Feuer* Náthán egyetemi rendkívüli tanár a szemgyógyászat európaíri orvosa tegnap reggel budapesti lakásán 58 éves korában meghalt. A kiváló tudós 1849-ben született Szobolitsán, Nyíregyházán. Orvosi tanulmányait Bécsben végezte, ahol 1872-ben avatták a kirurgia és a szemészet doktorává. Ugyanezokor két évig működött a bécsi egyetem szemészeti klinikáján *Avit* tanár asszisztensként. *Schulek* Vilmosnak oldalán, akit magántanári minőségben *Kolozsvárra* is követelt. 1875—1877-ig a bécsi egyetemnek volt docense. Innen hívták meg a belügyminiszteriumba, honnan trachoma-járványos vidékekre küldték ki, ahol akortájt a trachoma gyógyításában elért eredményeit az egész Európa tudós világa méltányolta. 1886-ban egészségügyi felügyelővé nevezték ki; azóta intézte a belügyminiszteriumban a trachoma-esetekre vonatkozó ügyeket. 1893-ban az új városi kórház trachoma-osztályának vezetője lett. Figyelemreméltó a trachomáról írt dolgozatai is. *Feuer* Náthán, aki mint ember is a legnagyobb tiszteletben és szeretetben részesült, a tudományon kívül neje és gyermekei gyászolják. Temetése csütörtökön lesz Szegeden, hol a családi sírboltban helyezik nyugalomra.

— **A tél áldozatai.** Alig esett le az első hó, máris több áldozata van a síkos gyalogjárónak. *Rebuhn* Sándor 11 éves tanuló ma délután a Madách-utóban elesett a járdán, még pedig olyan szerencsétlenül, hogy a jobb vállcsontját eltörte. A mentők vitték a Rókus-kórházba. — *Hogyi* Róza szakácsné az Erzsébet-körút és Dob-utca keresztezésénél esett el s esés közben egy arra haladó kocsi alá került, amely a jobb karját eltörte. Ot is a mentők vitték be a Rókus-kórházba.

— **Gyermekeket a kuthan.** E hó 15-én a cinkotai határban levő közútban egy tizhónapos gyermek holttestére akadtak. A nyomozás során kiderült, hogy a gyermek anyja *Mesterházi* Józsefné született *Kuday* Zsuzsanna cseléd, akit a budapesti rendőrség letartóztatott. A gyermekilkosság története nagyon érdekes. *Mesterházi* meggyilkolt gyermeke még márciusban született. Rákoskeresztúron helyezte el, ahonnan e hó elején értesítették, hogy gyermeke beteg. *Mesterházi* ekkor felhozta a gyermekét, hogy kórházban helyezze el, azonban hiába járta végig a kórházakat, sehol sem vették fel a betegét s azt mondták, hogy házi kezelés alatt is meggyógyul. A kétségbeesett anya ekkor vissza akarta vinni a gyermeket Rákos-Szent-Mihályra, de nem volt pénze, hogy a gyermektársát fizethessen. Egyideig bolyongott a határban, aztán fogamzott meg agyában a gyilkosság terve. A kut mellett meztelenre vetkőztette a gyermeket és bedobta a vízbe. Addig várt, amíg a kis ártatlan sirt s amikor elhaltatott, elment Rákos-Szent-Mihályra, ahol azt híresztelték, hogy a gyermeket a fűvásban e helyezte.

— **A megszökött pénztárnok.** A IX. kerületbeli gyermekiörbázó egyesület ügyével kapcsolatosan ma a következő nyilatkozatot teszi közzé az elnökség:

A IX. ker. Mester-utcai községi elemi iskola *Segítség* egyesületéről a mai lapokban közzétett hírekre vonatkozólag az egyesület tisztikara és választmánya kijelenti, hogy az egyesület vagyona teljes épségben a Pesti Hazai Első Takarékpénztárnak József-Ferenovárosi intézetben 31.146/C. 2. számú betétkönyvecskékben szerepel. Így tehát az egyesület vagyonát *Schold* Adám eltűnése nem érinti.

— **Gyorsírók és gépirók tanfolyama.** A *Magán-tisztviselők Országos Szövetsége* december elsőjén állította a gyorsíró- és gépirók-tanfolyamot, amelyekkel megérszti a magán-tisztviselők elméleti tudását gyakorlati képzésekkel kívánja jókorni, másrészt az állásponton magán-tisztviselőknek is módot és alkalmat akar adni, hogy álláspontjuk ideje alatt a gyakorlati ismereteket elsajátítsák. A fejlődő kereskedelmi viszonyok révén a vállalatok és cégek mindinkább nagy sulyt vetnek a gyorsírásban való képzetségre és a különféle írógépek gyakorlati kezelésére s az üresedésbe jövő állásokat csak olyan tisztviselőkkel kívánják betölteni, akiknek meg van a képzetségük teljesen. A Magán-tisztviselők Országos Szövetsége tehát nemcsak a magán-tisztviselők, hanem a főnökök érdekében véli cselekedni, amikor e tanfolyamokat megnyitja amelyeknek vezetésére előszörün eröket sikerült megnyernie. A jelentkezések bizonyítják a vállalkozás életrevalóságát s a szövetség titkári hivatala (VI. Teréz-körút 22. II.) készséggel szolgál az érdeklődőknek fölívogással.

— **A havannai sztrájk.** *Neuyorkból* táviratozzák: Havannából jelentik, hogy a közúti-vasut forgalma nem szünt meg. Újabb kihágások nem fordultak elő. A sztrájk még általános. A jelek arra vallanak, hogy a sztrájkolók között szakadás állott be. Néhány pék újra kirivította boltját. A polgármester jószólította a sztrájkolókat, hogy nyugodtan viselkedjenek és lakásukban maradjanak. A tegnapi zavargás alkalmával összesen százhusz ember sebesült meg. Egyezkedő tárgyalás folyik a munkások és munkaadók közt. Hír szerint *Tiensengoban* is proklamálták az általános sztrájkot.

(x) **Kávés, tea- és rum-különlegességek** legolcsóbban kaphatók *Eratelli* Deisinger-cégnél Budapesten, *Ferenciek*-tere, királyi bérpalota, *Raktárak* Fiume, *Trieszt*.

(x) **Közhíggés, rökedés** ellen elismert páratlan szer a világhírű és közkedvelt *Enger-féle melpasztillák*, melyek a gyomrot nem rojtják és kitűnő ízűek. Egy doboz 1 és 2 korona, próbadoboz 50 fillér. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

(x) **A tél köszeg** és vele minden lótlajdonos számára az a kötelesség, hogy lovainak téli patkolásáról gondoskodjék, ígleg pedig arról, hogy jó és mindig éles patkósárok szeressen be. E térer a legjobban bevált a H-patkósárok, és nem akarjuk elmulasztani, hogy e helyen is rámutassunk e patkósárok feltalálójának, *Leonhardt* és társa berlin-schönbergi gyárosoknak a közléseire, amelyekből nemcsak a patkósárok alakjának, de anyagának kiválótsága is kitűnik. Ezen H-patkósárok fölarusító-helvé az osztrák-magyar monarchia számára a Kaszab és Breuer-cég, Budapest VI.

FŐVÁROS

(*) **A tüntető körmenetek.** A tanács joggyi osztálya a nyáron szabályzatot dolgozott ki, amely megállapítja azokat az utcaikat, amelyeken a munkások tüntető felvonulást, vagy tüntető sétát nem rendezhetnek. A közrendészeti bizottság mai ülésén heves vitát provokált ez a javaslat. Különösen dr. *Csillag* Zsigmond tiltakozott erősen a szabályzat ellen, mert szerinte az a közszabadságot sérti. Azt kívánta, hogy mondja ki a bizottság, hogy a főváros nem hajlandó a közszabadságot ilyen módon korlátozni. Dr. *Gonda* Dezső sem fogadta el a javaslatot, mert a rendőrség megakadályozhatja, hogy ezek a felvonulások zavargássá fajuljanak. A bizottság nagy többsége azonban elfogadta a javaslatot.

(*) **Iskolaszéki alakulás.** A II. kerületi 1. számú iskolaszék tegnap tartotta alakuló ülését, melyen elnöknek dr. *Buday* Józsefet, alelnöknek dr. *Weinek* Józsefet, jegyzőnek *Konczek* Lajost és *Szabó* Dezsőt, gondnoknak pedig *Szalay* Gyózt választották meg.

(*) **A hordárk helyzete.** A hordárokról nem mindenki tudja, hogy alberteli rendszer is volt nálunk. Tudniillik néhány hordárvalalkozó tartotta kezében az egész ipart. A vállalat kapta a rendszámot, amelyet aztán a hordár megkapott albertébe. Sok visszafelé történt ezzel a rendszerrel s e miatt aztán módosították a régi szabályrendeletet. A hordárvalalkozó azonban nem adott meg magukat egykönnyen. Minden követ megmozdítottak, hogy a régi állapot megmaradjon. Körléveleket küldöttek a városatyáknak, amelyekben azt akarták bizonyítani, hogy az új rend nem védi meg a közönség érdekét. A közgyűlés elhatározta, hogy erre a pontra meghallgatja a szakszabadságokat. A joggyi bizottság némi módosítással fönn akarta tartani az eddigi visszafel rendszert. A közrendészeti bizottság mai ülésén tárgyalta a dolgot s hosszabb vita után dr. *Gonda* Dezső indítványára elhatározta, hogy minden hordár az iparigazolvány megváltása után köteles az ipartársulat tagjává lenni s a rendszámot a rendőrségtől csak akkor kaphatja meg, ha igazolja, hogy tagja az ipartársulatnak. A bizottság elnöke a törvény rendelkezése alapján meghívja az ülésre a rendőrökaptányt, aki azonban levélben tudatta, hogy nem küld ki képviselőt.

Arcbőr és kezek ápolására ne használjon mást, mint a **Fortuna-crémet!** Egy tégely 1 kor. Hozzávaló szappan 50 fillér. Teljesen ártalmatlan! Kapható: *Schubert* Arnold "Fortuna" gyár Budapest, VII. Csengery- és Dob-u.sarok.

(*) **Kulturális segélyek.** A közoktatási bizottság ma délután ülést tartott *Bárcsy* István tanácsos elnöke alatt. A napirend előtt, az elnök a bizottság mély részvételt fejezte ki *Veredy* Károly kir. tanfelügyelőnek, aki a minap viruló szép leányát oly tragikusan elvesztette. A bizottság aztán a kulturális célra kért segélyeket tárgyalta.

A népszerű *nyugdíjintézetnek* ezélt tiz évvel 60.000 koronát adományozott a főváros, hogy egy, hogy az ország tiz éven át egyenlő 6000 koronás részletben lesz esedékes. Az idén megkapta az intézet az utolsó részletet s most azt kéri, hogy a főváros adja meg ezentul is az évi 6000 koronát. A bizottság a kérelem elutasítása mellett nyilatkozott.

De megszavazott a bizottság 1200 koronát a *Mária Dorottya-egyesületnek*, egy tanító-nő elállítására, a *Nemzeti Zenedéknél* 12.000 koronát, de kötelese az intézet megfelelő számú tandíjmentes helyet biztosítani a városnak és az egyházi zenét tanítani. Azonkívül 1200 koronát szavazott meg a *Szűtőtyű-jéle intézetnek*, 600 koronát *Janits Mária* magán-iskolájának, 2000 koronát a *kobányai izr. hitközségnek*, 1000 koronát a *szérb egyházközségnek*, 1000 koronát a *Magyar Zeneiskolának*, 1200 koronát az *Angol kiskisasszonyok nevelőintézetének* és 500 koronát a III. kerületi munkás-kasszinak. — Nem szavazta meg a bizottság az *Országos nőképző-egyesületnek* a kért 20.000 korona segélyt. amelyet telekvásárlás céljára kívánna fordítani. hasonlóképp elutasították *Kredeczky Ignác* kérésényét is, 6000 korona segély iránt.

(*) **A gyalogjáró.** A gyalogjáró elfoglalására a főváros illetékes ügyosztálya új szabályzatot dolgozott ki. A régi szabályzat szerint az üzleti lámpákon semmiféle írást használni nem szabad. Ez ellen az intézkedés ellen a beügyminiszter is kilógást tett s kijelentette, hogy káros a közönségre ez a rendelkezés, mert szükség van arra, hogy a lámpán rajta legyen a cégjelölés, vagy a cégjelzés. Az új szabályzat ezt meg is engedi, de kimondja, hogy más írás vagy hirdetés az üzleti lámpán nem lehet. A közrendészeti bizottság ma a szabályzatot elfogadta.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Diszeladás.** A Nemzeti Színház is megünneplelte a Nemzeti Múzeum alapításának századik évfordulóját. A nézőtér lényesen ki volt bővítve és a földszinti páholyok egynemelyikében frakkos, fehér nyakkendő urak ültek: a múzeum ünnepegére Budapestre érkezett deputációk tagjai. A földszint kevéssé ünnepélyes képet mutatott. Semmi sem árulta el, hogy diszeladások vagyunk, kivéve talán azt, hogy egy szolgálatkész ur három nyelven írt díszes felteket osztogatott ki. A Nemzeti Színház díjhéba foglalt története és *Berezik* Árpád ma színekerült vígjátékának, a *Himfi dalainak* magyarázata állott ebben a szép nyomású, elegáns külsejű füzetében. Különböző vendégeink a Kisfaludi Sándor alakjával és korával foglalkozó darabot nagy érdeklődéssel nézték s látszólag gyönyörködtek a történelmi szabású magyar kosztümökben és a második felvonás kedélyes süveg-táncában. Ez a tánc a mai ünnepies alkalomra kibővült és pedig egy pár lendületes, hatásos figurával. *Vizvári* szerepét (*Rosty Antal*) *Gál* játszotta és józai alakot kreált a patriarkális, jellegzetes magyar táblabírból.

** **A doktor ur.** *Molnár* Ferenc bőszátát amely pénteken kerül bemutatásra a Vígzenészházban. *Góth* Sándor tanította be. A kedvelt művész, aki a *Gyurkovics* *Lányok* felújításakor is tannellett adta rendezői hivatosságának, elsősorban arra törekedett, hogy az új bőszát eladásában is a modern színpadi stílus érvényesüljön. — A doktor urból ma tartották meg a házi főpróbát. Holnap, csütörtökön délelőtt lesz előadási főpróbája, amelyre azonban csak a sajtó képviselői bocsátják be.

** **Kamara-hangverseny.** A *Hubay-Popper* kamara négyes-társulat ma esti műsorán *Mozart* és *Bruckner* szerepelt, — mely ellentét! Az érzések és formák óriási idegen világa tátong közöttük, amott a senye naivul teremtő lángelméje, akiből úgy burog a dallam, mint a patak a forrásból, — emitt a jámbor orgonista, aki zenében filozófál, rejtjelmes mélységeket kutat és számtalan kalkulációk módszere nyomán alkot. *Mozart* műve az élet, — *Bruckner* homonunál. A bécsi mester egyetlen vonós-kvintettje ma este először hangzott fel *Hubay-Popper*ek hangverseny-dobogóján; az első (moderato) és a fiatal-telvi kevésbé hatott zenei tépelődésre be nem rendezett közönségünkre, de a főlényes tudással konstruált *szerezo* és az ünnepélyes, nem minden dallam nélkül való *adagio* zajos elismerést keltett. A művészek mesterialg tolmácsolásait, valamint *Mozart* örök-szép d-ur kvartettségét, amelyben gyönyörűséggel élveztük *Hubay* édes kantilénáját és *Popper* széles, meleg tónusait. — Az est vendége *Kennwald* Ella dalánkesenő volt; szép, passziós szoprán-hang, amely első regiszterében gyöngyül, intelligens előadás és nem közönséges énekudás. Finom stílérzékkel tolmácsolta

Scarlattit, abban a stíben, amelyet *Barbá* Alice rekonstruált és amely művészi erejénél fogva elfogadott igazság lett. *Wolff* Hugó és *Brahms* szerepelt — igen fényesen — a kiskisasszony műsorán, aki a német dalban — úgy látszik — ismeri tehetsége korlátait. Talentuma első sorban intellektuális természetű és ez egyszerű, meleg bensőségétől távol áll. Dala nem az érzés kiakadása, hanem helyes didaktikus természetű magyarázat. Egyébiránt megérdemelten nagy sikert aratott. (—ly)

** **Asz Operaházban** holnap, csütörtökön a Nemzeti Múzeum alapításának századik évfordulója alkalmából diszeladásul *Erkel* Ferenc eredeti nagy dalműve: *Bánk bán* kerül színe. A szereposztás a következő: Melinda — *W. Kramer* T. Gertrud — *Díósnyé* H. B. Bánk bán — *Browák*, Ottó herceg — *Kertész*, Petur bán — *Ney* D. Tibore — *Takács*, a király — *Beck* Biberach — *zentródi*, Sólyom mester — *Mihályi*, Udvarmester — *Kárpát*. A diszeladásra az Operaház igazgatósága az ünnepegy alkalmából itt időző külföldi vendégek részére kelő számú jegyet bocsátolt rendelkezésre.

** **Hírek a Nemzeti Színházról.** A Nemzeti Színházban A *jóvenvények* holnapra kitűzött előadása *Mihályfi* rekedtsége miatt elmarad s helyette A *föld*. *Kemechey* Jenő és *Malonyai* Dezső társadalmi színműve kerül színe az eddigi szereposztásban. Holnapután pénteken *Sardou* *Fernandja* kerül színe. *Clotilde* szerepében *Márkus* Emiliával és *Fernand* szerepében *Török* Irával, *Georgette*-et *Cs. Aisze*gy Irma, *Pomero*lt *Császár*, *Andrét Mihályfi*, *Sénéchal*ét *Helvey* Laura játssza.

** **Francia színtársulat a Magyar Színházban.** *Frédéric Achard* jeles társulata, amely december hó 11-én kezdi meg előadásait a Magyar Színházban, most fejezte be oroszországi körutját, amelynek folyamán *Varsóban*, *Vilnában*, *Rigában*, *Péterváro*tt, *Moszkvában* és *Kie*ven játszott, mindenütt szenzációs sikerrel. *Péterváro*tt és *Moszkvában* a rendes esti előadásokon kívül két-két matinéen az udvari színházakban is játszott a társulat és pedig legteljesebb öhajásra. A cári család tagjai s a nagyhercegek a francia művészek minden előadását végignézték, s elismerésük jeléül aláírásokkal ellátott gyémántos keretű arképekkel tisztelték meg a társulat kiválóbb tagjait, akik most *Bukaresztben*, ma pedig *Konstantinápolyban* játszanak néhány estén. A társulat remek művészi kivitelű színes plakátját már megérkeztek Budapestre s holnap megjelennek a hirdetősi oszlopokon. A franciái vendégjátéka iránt máris igen nagy az érdeklődés, s bár az előjegyzést még meg sem nyitotta a Magyar Színház, igen sokan jelentkeztek már, hogy maguknak a kiválóan érdekes estékre helyet biztosítsanak.

** **Király-lájklek.** A Nemzeti Színház személyzete szorgalmasan készíti *Bródy* Sándor *Király-lájklek* című darabjának előadására; a mű három történeti egyfelvonásos színműből áll, melyeknek a címei: *Lajos király váns*, *A fejedelem* és *Mátyás király házassá*t. A színház a történeti darabhoz megfelelő új jelmezeket és diszleteket készített.

** **Zinyi-est az Urániában.** Holnap, csütörtökön este rendez a *Uránia*-színház a Trefort-alap javára *Zinyi-est*-ét. Az irodalmi est *Berta* lionának, az Erzsébet-nőiskola tanárnőjének előadásával kezdődik. Az irodalmi tanulmányai révén ismert tanárnő ezulata a *Szigeti veszedelem*ről fog értekezni és kivált *Zinyit* mint eposzost fogja jellemezni. Ezt követi *dr. Gyulay* Agost tanárnak vettelt képekkel kísért előadása *Zinyi* életéről s a XVII. századról. A felolvasások közt a budai pedagógum énekarának dala töltik ki. Jegyek rendes áron az Uránia pénztáránál válthatók.

** **A budai állandó színház.** Nagy érdeklődés mellett tartotta meg a budai állandó színház létesítése érdekében kiküldött bizottság újabb értekezését *dr. Szécheny* Antal elnöke alatt. Elsőnek *dr. Frém* József jelentette, hogy a beügyminiszteriumban nyert értekezései szerint a Várszínház a királytól 21.000 korona, a fővárostól pedig 19.000 korona szubvenciót élvez. Illetékes helyen megvizást kapott, hogy e 40.000 korona segélyre az állandó színház is számíthat. Utána *dr. Szécheny* Antal jelentette, hogy a főváros iratárában megtekintette a budai színházra vonatkozó összes iratokat. Ezek szerint a *Várszínház* megvételének kérdése 1899. évi január havában már elhatározott dolog volt és bár *Banffy* Dezső akkori miniszterének 107.342 orinot írtott volna a *Várszínház*ért. Időközben azonban a kormányváltás folytán az új minisztereknél palota építése lekerült a napirendről s maga a főváros tanácsa a további intézkedéseket egy időre félleggesztette. *Dr. Flatty* György indítványára kimondta a bizottság, hogy bár a színházépítés mozgalmát az I. kerület *Szabad Polgári Kör*e indította meg, mindamellett a kör nem tekinthet az állandó színház kérdését kizárólag a maga ügyének és a vezetésben való részvételeire a budai többi körök és kaszinóit is megnyerni törekszik. Végül felkérték *Laksony* József előadót arra, hogy a legközelebbi értekezlet számára gyűjtse össze mindazokat az okokat, amelyek azt sürgetik, hogy a budai állandó színház a Horváth-kerében épüljön föl.

** **Gyermekszínház.** A *Gyermekszínházban* csütörtökön adtak *Komor* Gyulának a *gyerekvilág* kedvelt meserójának A *csizma kánder* című új regét. A darab bővelkedik a látványos és kagatózó jelenetekben. Az igazgatóság e hét képből álló tündéregét

lényes kiállításai hozza színe. Az előadásra már igen sok előjegyzés történt s az délután feölt órákor kezdődik. Jegyeket már délelőtti is lehet váltani.

** **Ysaye** Jenő jövő pénteken a bécsi nagy Musikvereinsausztalban egyetlen zenekari hangversenyt rendez a Concertverein zenekarával. Dacára annak, hogy a nagyterem 2200 ülőhelyt tartalmaz, napok óta már az összes jegyek elkeltek. Természetes, hogy minálunk Budapestben is *Ysaye* fellépése a szezon legnagyobb szenzációját fogja képezni. A világhírű művész jövő szombaton mutatkozik be a *IV. fiharmoniai hangversenyben* és másnap *csütörtökön december 4-én* a *Royalteremben* rendez *egyetlen szülő-hangversenyt*, amely különösen művészi körökben lázas érdeklődést kelt. Az estélyen *Fabian* Felicitás zongoraművész is közreműködik. Jegyek kizárólag *Méry* Bolánai (Andrássy-ut 12.) kaphatók.

MŰVÉSZET

□ **Műcsarnok.** *Clotilde Jóhercegasszony* és *József Agost Jóherceg* ma délután megtekintették a Műcsarnok téli kiállítását. Hosszabb ideig voltak a magas vendégek a tárlatot, amelynek műtárgyaiból sokat kiszemeltek megvásárlási céljából. — A Műcsarnok kiállításnyitói kiállítás holnap nyílik meg. Ezen a kiállításon csupa oly mű lesz kiállítva melynek maximális értéke 300 korona. A csütörtöki hangverseny iránt igen nagy az érdeklődés, amit bizonyít a jegyeknek tömeges vásárlása is.

Érdekes újítást léptetett életbe a Képzőművészeti Társulat igazgatósága. Megengedte hogy a tárlaton látható képek lényképeit a Műcsarnokban árusíthassák. Különbözőn már ez eddig is szokásban volt és alig volt látogatója a tárlatnak, aki ne vette volna meg annak a festménynek vagy szobornak fotográfiáját amely megnyerte tetszését.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **A Kisfaludy-társaság** ma délután tartotta a rendes havi felolvasó ülését nagy közönség jelenlétében. *Beöthy* Zsolt elnöke alatt. A felolvasásokat megelőzőleg *Vargha* Gyula főtitkár jelentette, hogy a mut ülés óta két ünnepegen vett részt a Kisfaludy-társaság: *Salamon* Ferenc szobornak-teleplezésén és a Nemzeti Múzeum mai ünnepe.

Beöthy Zsolt emlékirat adta, hogy a Viktor Hugó emlékére ez év elején rendezett felolvasó ülésről a társaság értesítette a francia akadémia titkárát. Az értesítésre most jött meg a válasz, egy köszönet levél alakjában s egy tüzet kíséretében, amelyben az összes Hugó-ünnepekre van vannak írva, közöttük különös melegséggel a Kisfaludy-társaságé is.

A felolvasók sorában az első *Dalmay* Győző volt, aki *Kitölti cser*, *A Gellérthegy*, *Szeretők pánya* és *Hetekik* e címek alatt meleg érzéssel megírt iudikus költeményeit mutatta be, melyeket zajoson megtapsoltak.

Utána *Alexander* Bernát olvasta fel érdekes magvas tanulmányát *Fadrusz*nak *Mátyás-szobráról*. Bevezető sorában a művészet nagyokú pangásáról panaszokodik; a művészek lelkielő hiányzik az alkotóerő és a nemzeti génusz. Nálunk szobrászat eddig egyáltalán nem volt, művészeknek alkotásai híján vannak a beíró tartalomnak s inkább érzi impressziókra törekednek. *Fadrusz* *Mátyás-szobra* hosszú idő óta az első sikerült alkotás. *Fadrusz* mestere volt a feladatának. *Mátyás*, mint egy imperátor ül meg lovát. Valódi idelem. Alakja parancsoló, nézése zord. Egyszerű, de hatalmas ékezőzés van e műben. Magához az alakhoz jó talál a ló s a talapat semmiben sem rontja az összhangot. Az egész szoborban élet zug érzés ülket. Szerencsés volt a szobornak abban is, hogy kitűnő helyet kapott pompás háttérrel. Nincs ma szebb tér Magyarországon mint a *Mátyás-tér*. *Fadrusz* János az a művész, akit régóta várunk s aki a magyar érzések igaz apostola.

A felolvasást leikessen megtapsolta a hallgatóság. Aztán *Vargha* Gyula néhány szép francia költeményt mutatott be saját pompás műirodításában.

Utócsanak *Rákosi* Viktor olvasta fel *Beckheim* *Maria* című hosszabb regényének néhány jezeleit. Akik vidám, kagatózó dolgott vártak tőle, ezulata csalakoztak. Ezt a regényt, amely a *kechmoi* orosz ezred körében játszik, nem *Sipulus*, hanem *Rákosi* Viktor írta, akinek komoly irasai nem kevésbé becsesek humoros ebösszéseinél. A felolvasott rész azt a jelenetet tárgyalja, amikor a *kechmoi* ezred egyik katonája ráakad egy lély megfagyott gyermeke, aki aztán a regény hősnője lesz. A szerző leikessen megdíjeneztek.

VIDÉK

— **(Miskolc város polgármestere.)** A miskolci polgármesterei szék egy éve betöltetlen. *Soltész* Nagy Kálmán volt polgármestert képviselővé választották s útdíjjal *Kovács* Lajos borsodmegyei ügyészt választották meg. Ezt a választást a közigazgatási bizottság megsemmisítette azért, mert megyei tisztviselő községt

hivatalhoz nem választható. A közigazgatási bizottság ítéletét a város tegnapi közgyűlésén hirdették ki. A polgármesteri állásra jelölték említi *Lossonczy István* járásbíró, *Szentpály István* kamarai titkárt és *Petró József* ügyvédet. *Tarnay* alispán a polgármesterje öles határnapján december hó 12-ét tüzte ki.

— (Zombor város) mai közgyűlésén nagy ünnepek tárgya volt *Latinovics Pál* bácsomegyei főispán. *Hankó Imre* polgármester üdvözölte a népszerű főispánt abból az alkalomból, hogy főispánná való kinevezetésének ma volt az évfordulója. A képviselőtestület egyhangú helyeslése és lelkes ovációi közt fejezte ki a közönség bizalmát és szeretetét a főispán iránt. *Skell Kálmán* miniszterelnök is elismerte a pénzügyi bizottság egyik ülésén, mikor az ellenzék a főispánokat támogatta, hogy vele pártkülönbség nélkül meg van elégedve minden pártjánál és egy esztendő a hat évhez képest mulasztásokat a polgármesterek rendezésével. Még *Budas Gergely* hitoktató üdvözölte a főispánt, ki meghatva köszönte meg a nem várt ovációt.

— (Debreczen város) ma tartott közgyűlésén elhatározta, hogy takarékosági szempontból a decemberi tisztújításkor hét tanácsos-helyet csak hatot választanak és a jelenleg üresedésben lévő nékülözhetőnek bizonyult állásokat nem töltik be. A telekezeti iskolák bővítésére megszavazott 120.000 koronát a belügyminiszter nem hagyta jóvá; a közgyűlés elhatározta, hogy a miniszterrel a jóváhagyást újra fogják kérni, miután az iskolakötelesek részben iskola nélkül maradnak. Miután a miniszter a telekezetek lélekszám-arányosítását követeli, a közgyűlés a tanácsot az isko ügy általános rendezésére utasítja. A tanács március hónapig köteles az ügyet előkészíteni. A közgyűlés Budapestnek a póttartalékok behívása ellen irányuló átiratát pártolta és az újonc éjszám telene és ellen feliratot intéz a képviselőházhoz. Végül a közgyűlés Rakóczi szobrára 200 koronát szavazott meg.

Nyilttér.

SOMATOSE

(oldódó húsfehérnye)

orvosi szaktekineték véleménye szerint „tápkészítmények ideája” betegoknak és gyengéknek.

Idegeket és izmokat erősíti.

Gyógyászterápiákban és gyóggöngyágereskedésekben.

Külön értesítés helyett.

Mezei Gyuláné szül. Riesz Hermina, egy a saját, mint az alulírt rokonság nevében megtört szívvel jelenti, hogy hön szeretett férje

MEZEI GYULA

f. hó 25-ikén jobblétre szenderült.

A megboldogult hült tetemei f. hó 27-én délelőtt 11 órakor fognak a rákoskeresztúri sírkert halottasházából örök nyugalomra helyeztetni.

Riesz Adolf após, Riesz Róza anyós, Fehér Paula nővére és férje Fehér Dezső, Schwartz Terecz nővére és férje Schwartz Ignác (Páris), Grünstein Mór és neje Franciska, Hoffer Márton és neje Ilona, Riesz Ödön, Riesz Gizella és Riesz Olga sógorok és sógornők.

(Az e rovat alatt közölteknak sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Megsemmisített halálos ítéletek. Napokig tárgyalta annak idején a fehértéplői esküdtbíró az a bűnpert, amelynek hősei a szociális községi bíró és társai voltak, akik *Gergely Kosztát* a mai leggazdagabb kereskedőjét és nejét meggyilkolták és kirabolták. *Cedván Tódor*, a községi bíró ráparanosolt *Ignea Mihály* éjjeli őre, hogy verbuváljon embereket, akik a kereskedőt eltegyék láb alól, mert már nagyon sok van a rovásán, a prédán azután megoszlódhatnak. A hűségess községi szolga átáradt a szomszédba, Kustélyra s ott nem sok rábeszélés kellett, *Illia* Konstantin hatvanéves paraszt, *Pauca* Bertalan mezőőr és *Adója* Mihály magukra vállalták, hogy megteszik a bírónak azt a kis sziveséget. Tervüknek első sorban meggyérte *Margucz Mihályt*, a kereskedő háziszolgáját, aki a két házőrzőbet némitotta el azután maga őrizte a házat. A gyilkosok tavaly november tizenötödikén esti hét óra tájban gyilkolták le a házaspárt. A lértítségével, az asszonyt pedig kötéllel. Azután föl-

szegették a szekrényeket, kinyitották a Wertheim-szekrényt s ami ékszerhez és pénzhez hozzáfutottak, elvitték, nem leledkezvén meg a bíró ur váltóiról és kötelezvényeiről sem. A fehértéplői esküdtbírósa a bíró és Margucz háziszolga kivételével *kötélhalálra* ítélte a vádozottakat. Csárán bíró mint főbűjtőt *tizenkétötöt*, Marguczot pedig mint bűnségdet *tízöt fejjára* ítélte. A védők harminckét semmisségi panaszt nyújtottak be, amelyet *Főbismarty Béla* vezetésével ma tárgyalta a Kuria első büntetőtanácsa. A tárgyalásra, tekintettel hogy halálos ítéletről van szó, a Kuria *Kenedi Géza*, *Balog Arnold*, *Erdeyi Sándor*, *dr. Nagy Emil*, *Falusy Árpád* és *Tóth Kálmán* ügyvédekkel rendelkező védőkkel. A pör anyagát *Tarnai János* előadó bíró ismertette, azután a védők mondták el perbeszédüket, majd *dr. Szekély Ferenc* koronagyűsz kérte a semmisségi panaszok elutasítását. A Kuria előke hosszas tanácskozás után hirdette ki az ítéletet. Ezek szerint a Kuria megsemmisítette az *Igne* Mihály, *Illia* Konstantin, *Pauca* Bertalan és *Adója* Mihályra kimondott halálítéletet s helyébe őket egyenként az enyhítő szakasz alkalmazásával 15—15 évi fegyházzal és 10—10 évi hivatalvesztéssel sújtja. Az indokolásban a Kuria kimondta, hogy vádlottakat részben utasította, részben bízta *Cedván* községi bíró a tett elkövetésére és hogy anyagi és erkölcsi beteloyása alatt állottak. A többi semmisségi panaszokat elutasította.

§§ Egy osztrák képviselő sajtópörel. *Brüsz*ből táviratozták, hogy az ottani esküdtbírók ma kezdte meg a tárgyalást *Wolff* képviselőnek *Schalk* képviselő, lovább a sazi *Nationalzeitung*, a *Reichenberger Zeitung* és a *Deutsche Bauernzeitung* kiadó és nyomdászai ellen indított pörében, amelyre *Schalknak Miért neveztem becseltemnek Wolff Károly Herman urat?* című brosúrája és annak a nevezett lapokban való megjelenése adott okot. Azonkívül egy cikket közöltek ezek a lapok, amely *Wolff* képviselőt azzal gyanúsította, hogy a parasztság érdekeit eladta a cukor-kartellnek. Végül kiterjed a panasz *Schalknak Wolff* ellen nyilvánosan tett becsületsértő nyilatkozataira. A törvényszéki épület előtt nagy néptömeg gyűlt össze, amely *Wolff*ot *heil* kiáltással üdvözölte.

A tárgyaláson a legérdekesebb volt *Hronnak*, az Ostdeutsche Rundschau-nyomda vezetőjének kihallgatása, aki aki annak idején azt mondta *Schalk* képviselőnek hogy mikor a lapnál megszorítottak, *Wolff* egy váltó alá másnak a nevét írta.

Dr. Roser, *Wolff* védője, azt kérte, hogy mondja-e *Hron* hogy szándékosan tette *Wolff*.

A tanu azt feleli, hogy *Hron* gunyosan tette hozzá, hogy *Wolff* nagyon beemertült a politikába s így egészen természetes nála az e fajta tévedés.

Hron tagad a hogy azt mondotta volna *Schalknak*. A szembesítéskor mind a ketten ragaszkodnak állításukhoz.

Schalk a szemébe mondja *Hronnak* hogy hozzájött az idézéssel és siránkozott azon, hogy kenyerét veszti, ha tanuvalomásában elmondja, amiket tőle hallott.

Hron csak annyit ismer be, hogy az idézéssel *Schalk*hoz ment panaszködni.

Schalk: On azt mondotta, hogy ha olyavalamit fognak öntől kérdezni, amiről mi négyszemközti beszéltünk, semmire sem fog emlékezni.

Hron: Nekem már mindegy. Kenyeremet ugys elvesztem, akárhogy végződik is ez a pör.

A bíróság *Schalk* képviselőt az elévülés miatt felmentette a becsületsértés vádjára alól.

§§ Az elkobzott lapok pöre. Lembergől táviratozták, hogy az ottani törvényszék mint sajtóbírósa megsemmisítette a néhány lap ellen elrendelt lefoglalást, mely *Pickler Győző* képviselőnek a magyar országgyűlésen mondott beszédének néhány passzusa miatt történt. A határozat indokolása kijelöti, hogy a törvényszék az illető passzusokban nem találta fennforognak a büntetőtörvény 200. §-ában és az 1862. december 17-iki törvény 4. cikkében kördírt tényállási ismérveket.

SPORT

• Labdarúgás. A Wiener Athletik Sport-Klub, amely december 8-án. Mária-ünnepén jön Budapestre, vasárnap ismét lényes diadalt aratott, amelyben a Wiener Fussball-Klub 1898-at 6:0. arányban legyőzte. A bécsi lapok szerint ilyen győzelmet csak olyan csatározó tud aratni, amely ütőerővel bír a bírónak, egyúttal kiváló és éles lövésével még ellenének töltetlen elismerését is ki tudja vívni. — A 33 Football-Klub december 8-iki nehézségi diadalar szorgalmasan készül. Vasárnap a Budapesti Sport-Klubot győzte le és most heneként készpár a Csömöri-úti pályán fog trenirozni.

TÁVIRATOK

Bukarest, november 26. A király és a királyné ma este Sinajából téli tartózkodásra ideérkeztek. A pályaudvaron a trónörökös és neje, Károly herceg a metropolis, a főpáispán, a miniszterelnök és a többi miniszterek, a tábornokok és az udvari méltóságok fogadták. A palotába vezető uton egybegyűlt néptömeg ovációkban részesítette a királyi párt.

Páris, november 26. *Perivier*, a párisi felebbeszi bíróság első elnöke meghalt.

Odessa, november 26. Az itteni egyetem épületében ma tűz ütött ki, mely elpusztította a geológiai osztály értékes gyűjteményeit. Azt hiszik, hogy a tüzet egy ór gyújtotta, akit egy tereben felakasztva találtak.

Obzor-párt.

Eszték, november 26. A *Drau* jelenti, hogy *Derecsin* képviselő ki fog lépni a fuzionált jogpártból és *Vrbancs* s *Kiepac* Marcell képviselőkkel együtt megalakítja a tartománygyűlési Obzor-pártot.

A német vámtarifa.

Berlin, november 26. A birodalomgyűlés névszerint való szavazás utján 192 szavazattal 41 ellenében elvetette a szociáldemokratáknak azt az indítványt, hogy a vámtarifa-törvénybe olyan rendelkezést vegyenek fel, amely szerint a gabonaművek, hüvelyes vetemények és a maláta vámját, ha ezek a tárgyak bizonyos eladási árt elérnek, meg kell szüntetni.

Berlin, november 26. A *Germania* megbízható értesülés alapján jelenti, hogy a vámtarifa-törvény dolgában a megegyezés még nem perfekt, mert a birodalmi kancellár palotájában tegnap tartott tárgyalások, amelyek éjfélig tartottak, még nem vezettek megállapodásra, úgy hogy ma folytatni fogják a tanácskozást.

Köln, november 26. A *Kölnische Zeitung*nak táviratozták Berlinből, hogy a vámtarifa-javaslat tárgyalásában még nem jött létre megegyezés, mert különben ma este a bizottság nem tartott volna ülést. Ma este lesz szó a döntésről és ha sikerül a megegyezést létrehozni, azt azonnal nyilvánosságra hozzák, de az sincs kizárva, hogy a tárgyalások még tovább fognak tartani.

Berlin, november 26. A birodalmi kancellárnál ma este ismét egyeskedési konferencia volt. A konzervatívok még mindig ridegen viselkednek, azonban követeléseiket a kormány merően visszautasítja. Ha a megállapodás nem jön létre, akkor a nagy fúradással összehozott többség, a nemzeti szabadelvűek kiváása következtében szétforgásolódik.

A fecesgő Pelletan.

Páris, november 26. Egy félhivatalos kommuniké kijelenti, hogy *Fellelan* tengerészeti miniszter *Voyron* tábornok jelentését a többi miniszterek beleegyezése nélkül közölte a költségvetési bizottsággal.

Sztrájk Marselleben.

Marseille, november 26. A kikötői munkások elhárították, hogy abbahagyják a munkát. A sztrájkolók délelőtt rá akarták birmi a hajók legénységét, hogy csatlakozzék a sztrájkhoz. A legénység legnagyobb része azonban nem akarta otthagyni a hajókat. Remélik, hogy a postahajók akadálytalanul fognak elindulhatni.

Közgazdasági táviratok.

New-York, november 26. (Törvénykezés.) (Zariat.) *Gyapoz*: New-Yorkban helyben 8,55 (8,50). Novemberre 8,80 (8,27). Februárre 8,23 (8,22). New-Orleansban helyben 8.— (0.—). — *Petroleum*: Stand white New-Yorkban 7,90 (7,90). Stand white Philadelphianban 7,85 (7,85). Oil refined in Cases 9,20 (9,20). Credit Balances at Oil City 142.— (142.—). — *Zar*: Western steam 11.— (11.—). Rohe és Brothers 11,25 (11,25). — *Tengeri irányzata* szilárd. Decemb.-re 59,7/4 (59,7/4). Januárre 58.— (52,7/4). — Májusra 47,7/4 (47,7/4). *Busz* irányzata szilárd. — Páros ósai helyben 77,7/4 (77,7/4). Decembere 80,7/4 (80,7/4). Márciusra —.— (—.—). Májusra 80,7/4 (79,7/4). Jul.-ra —.— (—.—). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1,7/4 (1,7/4). — *Kétes*: Iair Rio 7. sz. 5,7/4 (6,7/4). — Nov.-re 4,40 (4,50). Februárre 4,05 (4,75). — *Liszt*: Spring Wheat clears 3-5—3,10 (3-5—3,10) *Onkor*: 3,7/4 (3,7/4). *On*: 3,425—24,60 (24,40—24,70). — *Béz*: 11,25—11,60 (11,85—11,55). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

Chicago, november 26. (Törvénykezés.) (Zariat.) *Busz* irányzata szilárd. — Dec.-re 74,7/4 (74,7/4). — Jan.-ra —.— (—.—). — *Tengeri irányzata* szilárd. — Dec.-re 54,7/4 (53.—). — *Zar*: Jan.-ra 9,95 (9,85). — Jan.-ra 9,45 (9,35). — *Szalenna* short clear 9,87 (9,25—9,50). — *Serítésus*: Jan.-ra 15,72 (15,62). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Tubarózsa.

I.

Ha éjtele, hősín párnácskádón
Alomra hajdót szöke kis fejed,
Szellő szárnyán subanó sóhajtasom
Nem érezed?

Szóls-e magadban: Vajjon merre jár most
Szomorú lovagom? Gondol-e rám?
Eljönne vajjon, hogy ha édes szóval
Szólitánám?

S míg színanany hajad patakja szétfoly,
Arany szempillád csöndesen lezárva, —
Sejtéd-e, hogy ott lebegtek körülöd
A holdugárba'?

II.

És míg az álmok álmát álmodod,
Mecsókolom ragyogó homlokod.

Mecsókolom hullámzó szép hajad
S álomharmattól édes ajkaid.

Liliom karjaid átölelem
S fülebe suttagom saját nevem.

Aztán szived fölő suhanva, ottan
Várok, amíg mosolyogsz álmaidban,

És rózsás mosolygásod közepette
Egy tubarózsa hullatok öledbe ...

Martos Ferenc.

Legkedvesebb italom és étel: Nem inni és keveset enni. — Kedvenc nevem: A legegyszerűbbek. — Mit vetek meg leginkább: Az értelmetlenséget. — Melyek azok a történelmi jellemek, amelyeket leginkább megvetek: Az árulók. — Mely katonai tettet oszadóiom leginkább: Ha a katona meghal anélkül, hogy tudná, miért. — A reform, amelyet legelőbbre becsülök: Az, amely minden embert boldoggá tenne. — A természetnek mely adományát szeretném leginkább: Az ékezősülés képességét. — Milyen halállal szeretnék meghalni: Hirtelen halállal. — Mely hibákat itélek meg igen elnézően: Minden hibát, ha elkövetője megbánta. — Jelszóm: Nulla dies sine linea.

— A találékony szállódás. Egy nyitrai szálloda vendégei nagyon panaszkodtak a tulajdonosnak, hogy esténként, amikor a szálló éttermében a cigányok muzsikálnak, nem tudnak aludni. Hogy a további panasznak elejét vegye, egy éppen olyan elmés, mint eredeti módot eszelt ki. Pár nappal ezelőtt a szállodába érkező utasok a szobájuk éjjeli szekrényén egy-egy kis csomagot találtak, amelyben egy hálósapka és vatta volt, mellette pedig a következő, két nyelven nyomtatott szövegű elegáns kártya:

— Szives figyelemztetés!

A tisztelt vendéгурakat kérjük, hogy ha a hangverseny-estélyek idején térnek nyugalmra, sziveskedjenek igénybe venni a mellékelve rendelkezésre bocsátott háló-sapkát, vagy dugják be a füllüket az idezárt vattával. Ily módon nem lesz megzavarva az éjszakai nyugodalmuk.

Szives pártfogásukba ajánlva magamat, maradtam

kiváló tisztelettel

X., szállótulajdonos.

— Egy biliárd játszma. A *Modern Society* közli, hogy a német császár sandringhami látogatásának egy érdekes epizódja volt. Egy játszma biliárd volt ez, amely Vilmos császár és Edvárd király között folyt le. A német császár csak ritkán szokott biliárdot játszani, de azért nagyon ügyes a játékban. Edvárd király trónörökös korában szenvedélyes biliárd-játékos volt és maga tanította a gyermekeit erre a játékra. Csak akkor hagyott fel a tanítással, amikor György herceg és Maud hercegnő már tulságba vitték a játékot. A karambolokat maga Alexandra királyné jegyezte és olyan ügyesen jelelt meg a hivatalának, hogy semmi félreértés nem történt a királyi játékosok között. Egyébként Alexandra királyné is ért a karamból művészetéhez. Hogy mennyi jutalmat adott a német császár a sandringhami szolgazemélyzetnek, azt nem említi a *Modern Society*, de megjegyzi, hogy Viktoria királyné betegsége és temetése alkalmával a windsori és osbornei cselédség ötezer font sterling ajándékot kapott

a császártól. Mikor II. Vilmos az orosz cárt Balmoralban pár év előtt meglátogatta, háromezer font sterlinget adott a cselédségnek. A legnagyobb rekord ebben a dologban I. Miklós orosz cár érte el, aki egyheti windsori tartózkodása alatt huszezer font sterlinget osztott szét a cselédség között. Erre a bőkezűsége kényszerítette vannak a szuverének. Az angol állampolgárnak ugyanis nem szabad békeidején külföldi rendjelet elfogadni; a fejedelmeknek tehát el kell térniük a kedvelt rendjel-adományozástól és mélyebben kell a zsebükbé nyulniok, hogy a kisebb- és nagyobbbrangu személyzetet, amely az angol udvarban különösen nagyszámu, megjutalmazhassák.

— Képeslevelezőlapok száz év előtt. Ha a bölcös rabbi *Ben Akiba* végigsétálna ma egy bolt előtt, ahol egész embertömeg bámszkodik a kirakatra tett képeslevelezőlapokra s ha ő is betekintene abban a hiszemben, hogy ott a mai kor kulturájának legújabb vívmányát látja, részvétel vonogatóná a vállát és így szólna a jó emberekhez:

— Nincs semmi új a nap alatt!

A képeslevelezőlapok, ugyanis, már száz évvel ezelőtt is divatban voltak, azzal a különbséggel, hogy akkor nem használtak még képes levelezőlapnak, hanem látogatójegyjűl szolgáltak. A tizenkilencedik század első éveiben Rómában mindenféle képzelhető rajzokkal ellátott látogatójegyeket árulgtak, amelyekre az akkori szokás szerint mindenki maga írta a nevét. Mindenkinél módjában állott ragjának és állásának megfelelő szimbólumokkal díszített kártyákat venni. A római műemléket eltüntető képes lapokat is lehetett azonban kapni s ezeket íképp az idegenek vásárolták nagy számmal.

— Balszaoról. Abból az alkalomból, hogy a Balzac emlékművet Párisban leleplezni készülnek a francia lapok egész tömeg Balzac-anekdotát elevenitenek fel. Egyik érdekesebb anekdota a következő:

Balzac önhitsége még sokkal nagyobb volt, mint a zsenije. Korának nagy embereit csak igen kevéssé becsülte. Hugo Viktort nem szerette, az idősebb Dumast pedig egyenesen megvetette. Egy napon elvitte Balzac a *Stelenek* egy regényét, amelynek a Dumas *Három testőre* után kellett megjelennie a lapban. Balzac harmadfél irankyi honoráriumot követelt sorjáért. A lap kiadója habozott egy keveset és egy csúndes megjegyzést kockáztatott.

— Dumas urnak csak két irankot fizetek.

— Mit? — Kialtott Balzac — Dumas urnak?! Ha egy négernek (Dumas anyja tudvalevőleg mulatt nő volt, s a néger típusát még fia arcvonásán is fel lehetett ismeri) két irankot fizet, akkor én egyáltalában fityűlök az egészre. Ezzel vette kéziratát és távozott. Dumas különben tudott arról az érzületről, amelylyel

— Zola vallomása. A *Revue Mensuelle* oimti párisi folyóirat legutolsó számában egészen Zola emlékével foglalkozik. Ezen közlemények közt szerepelnek a következő válaszok is, melyeket Zola egy ízben a naivabb körökben ismeretes kérdőívek kérdőpontjaira adott:

Melyik az a tulajdonság, amelyet férfiban legelőbbre becsülök: A jószág. — Amelyet nőben becsülök legelőbbre: A gyöngédség. — Legkedvesebb foglalkozásom: A munka. — Álomom a boldogságról: A semmittevés. — Mi volna reám nézve a legnagyobb szerencsétlenség: Kétség között hánykódni. — Mi szeretnék lenni: Mindig egészséges. — Melyik országban szeretnék leginkább élni: Abban, amelyikben élek. — Legkedvesebb színem: A piros. — Legkedvesebb virágom: A róza. — Legkedvesebb állapotom: Valamennyi. — Legkedvesebb íróim: Azok, akik látnak és világosan vissza tudják adni azt, amit láttak. — Kedvenc hőseim a költészetben: Azok, akik nem hősek. — Kedvenc hőseim a valóságban: Akik megkeresik kenyerüket. —

REGÉNY

A sötét titok.

— Bűnügyi regény. —

(7)

A bíró mellett feküdtek az akták. A vendég kívánságára kibontotta az iratsomót és előadta a rosenhal gyilkosságát, amennyire a maga és Bodelschwing vizsgálata felderítette, körülbelül, ugyanabban az alakban, amint délben elmondta elárendeltjeinek. Mintán előadását bevégezte, minden szem várakozásteljesen Sellinre tekintett.

— Az főlészted az aktákat, egy darabig lapozogatt bennük és aztán így szólt:

— Ugy van, uraim ... ez valóban nehéz eset, amelyről nem lehet oly könnyen véleményt mondani. A rablogylkosságot magam is, mint a bíró ur, kizártnak tartom. De még sem mondhatok semmi határozottat, ami hozzájárulhatna az ügy felderítéséhez, — amíg nem látam a holttestet, a gyilkosság színlelétét és az állat holtját, és egy darab papirost ujjai közt tartva azt kérdezte Steintól:

— Ez a mértéke a férfiszima lenyomatának?

A bíró igenlően válaszolt.

— Elegáns csizma, jegyezte meg a felügyelő, sőt nagyon elegáns, bizonyára kitűnő cipész készítette. Az egész szabás tanusodik róla. És hirtelen benyomásnak engedve, folytatta. — Talán König Rudolf d.-i cipésztől való, aki, mint mondják, az egész vidéken a legszebb, a lelegegánsabb lábbelket készíti. Szeretnék neki írni s mellékelve a mértéket megkérdezni, vajjon nem e hord valamelyik vevője ily csizmákat. Azt hallottam, hogy a vidéken csaknem minden földesur nála csináltatja csizmáit és cipőit.

Es Sellin mindjárt tintát, papirost, tollat

kért és hamar készen volt a levél, amelyben a d.-i híres cipészhez felvilágosításért fordul, de egyuttal kötelességévé teszi a legszigorubb diszkréciót.

Stein másnap a törvényszéki orvossal Rosenthalba akart menni, mégis megigerte, hogy kintutazik Starocinba Konieckához, hogy megbeszélje vele Sellin felvételét. Sellin ezt köszönettel fogadta és azzal a kedélyes asztaltársaság felbomlott.

VII.

Másnap reggel Sellin Ártur már korán szobájának nyitott ablakánál állott és kitekintett a terjedelmes vásártérre, amelyet a meleg júniusi nap fénylő sugarai barátságosan világítottak be. A rettegett országos eső nem következett be. Sőt úgy látszott, hogy ma pompás nap lesz.

A gótikus stílusban épült tisztes, szürke templom tornyán hetet ütött az óra. Dombrovken utcáin, mint máskor is hétköznapon csak kevés ember járt. A vásártér előtt állt a két vörös galériu rendőr és beszélgetett.

A szálloda kapuján éppen most lépett ki az a két ember, akik tegnap este ugyanazzal a nappal érkeztek, mint Sanders hadnagy, a gépekben utazók, mintaböröndjüket a rajzokkal és árjegyzékekkel a kezükben vitték. Egyenesen a két rendőr felé tartottak és kérdőzködtek a járás után. Legalább erre vallott, hogy a dombrovkeni biztonság őrei közül a nagyobbik és jobban megtermett, jobbájával a régi várkapu felé mutatott, amelyen át a szomszédos elővárosba és a fél és ötnyolcad mértföldnyi távolságban levő starocini és rosenhalai uradalomba jut az ember. A két ember megköszönte az utbaigazítást, megemelve udvariasan kalapjukat és elmentek a várkapu irányában.

Sellin nagyon megörült, hogy emberei oly korán munkához látnak. Jól ismerte a két embert és tudta, hogy nem azért oly szorgalmasak, mert maguk mögött érezték őt. Azok az emberek a kötelességtudó tisztviselők osztályába tartoztak, akikre Poroszország olyan büszke. Nem azért

törekedtek, hogy bebizonyítsák ügyességüket, mint inkább arra, hogy valóban valami becsületes és reális dolgot végezzenek. A felügyelő megbizhatott bennük.

Nemsokára a két tisztviselő eltűnése után könnyű, nyitott batár robogott a vásártéren keresztül és eltűnt abban a kapuban, amely ki a külvárosba és az országútra vezetett.

Sellin a kocsin ülő két ur egyikében Stein bíró ismerte föl, aki nyilván Starocinba és Rosenthalba ment.

Sellin nagyon sóhajtott és kezeivel szeméhez kapott. Nem volt szerencséje hivatásában. Az alatt a három év alatt, amióta otthagya a katona-ságot és a rendőrséghez ment, ritkán volt alkalma örülni az életnek. Mindenütt, ahol megfordult, szenvednie kellett hivatása miatt! Mindenütt úgy érezte magát, mintha egy gonosztevőt nyomozna! A bűnügyet nem tudta elválasztani tartózkodása helyétől és személyétől, úgy ráragadt az, mint a feregszag a sirrabló ruháira, benne élt az és kiáradt tekintetéből. Ha valamely gyönyörű vidékre érkezett, a táj szépségei nem tudták megragadni igazán a lelkét, bár szive fogékony volt a természet bájai iránt. Egy talányt, gyűlölt talányt kellett megfejtenie és kötelességehez híven szellemi és testi erejének egész mértékével kellett kutatnia a talány megfejtését. Hogyan? ez nem számított! Es ha a gyanusítottakat formális kémrendszerrel hálózta be és a beléjevetett bizalmat megcsalta! Ha hivatalnok volt, nem volt szabad embernek lennie. El kellett nyomnia humánus hajlamait, melyek szívében helyet foglalni iparkodtak. Hűség, barátság, szerelem, jószág, szánalom — az ő hivatásában mindez nem létezett. Neki csak a törvény betűit kellett követnie: Fiat justitia — et perat mundus.

Sellin Ártur elment az ablaktól, leült az asztalhoz és írt D.-be a törvényszéki orvosnak, hogy jőjjön el másnap.

A törvényszéki bírótól ugyanis arról értesült, hogy a dombrovkeni öreg kerületi orvos

irányában Balzao viselőtet, és — amikor tehette — meg is bosszulta magát. Egy este Balzao az *Odón* toyerjében több iró társaságában kevélyen mondta:

— Ha a regényírással végeztem, a szindarab-írásra adom magamat.
Dumas szárazon szólott oda:
— Akkor csak kezdje el mindjárt!

† **Perzsa humor.** A perzsa anekdotáknak leginkább *Nasr-Eddin* mollah a hőse. Ez a férfi a tizenegyedik század végén élt és sok józsi történet él róla még ma is a perzsa nép ajkán. Egy orosz lap a következő anekdotákat közli a mollahról:

Nasr-Eddin hallotta, hogy a szomszéd városban egy hazugságairól ismert ember lakik. Elhatározta, hogy meglátogatja.

— Itthon van atyád? — kérdezte egy kis leánytól, akit a hazug báza előtt talált.

— Nem! — szólott a kis leány — elment, mert hivatta valaki, hogy foltozza meg a felhőket, amelyeket tegnap a szél elszakított.

— No ha már a kis lány is így tud hazudni, hogy hazudhat az apja — gondolta a mollah és ezzel hazament.

Egy ízben meglátogatta Nasr-Eddint a leánya és panaszkodott a férjére.

— Megvert! — szólott a leánya. — Balról pofonütött. Remélem, hogy nem tűröd el, hogy leányodat valaki megsértse?

— Megsértette leányomat! — ismételte a mollah. — Jól van, akkor én megsértem ezért az ő feleségét! — szólott és jobbról pofonütötte leányát.

Nasr-Eddint kérte egy barátja, hogy a bíró előtt az ő javára tanuskodjék. A mollah beleegyezett.

— Ez az ember — szólott a mollah barátja a bíró előtt és ellenlélele mutatott — tíz véka búzát lopott tőlem. Itt van a tanum, a Nasr-Eddin mollah.

— Igenis — szólott a mollah — az az ember tíz véka árpat lopott.

— Nem, búzát! — szólott közbe a panaszos.

— Ha már hazudnom kell, akkor mindegy, hogy árpat vagy búzát hazudok — szólott nyugodtan a mollah.

Egy reggel Nasr-Eddin mollah fel akar ülni egy lóra, de a bal lába helyét a jobb lábát tette a kenyerelvasba.

— Hé mollah, mit csinálsz? — kiáltott valaki. Hiszen fordítva akarsz a lóra ülni!

— En egész jól ülök fel, — szólott a mollah nyugodtan — csak nem vettem észre, hogy a ló, ez az ostoba állat, már fordítva áll.

jogi esetekben — csupa kényelemből — rendkívül megbízhatatlan. Aztán névjegyeket rendelt magának ily szöveggel: Sanders Artur, sz. k. főhadnagy.

Schol sem volt annyira kíváncsi, hogy el ne árulja hivatását, mint ezen a vidéken, ahol mindenki határtalan bizalmatlansággal viselkedett minden iránt, aminek bíróság, vagy rendőrség a neve.

Sellin Artur elmélyedt az iratok tanulmányozásában, amelyeket a törvényszéki bíró adott neki.

VIII.

A rendőrfelügyelő délelőtt 11 órakor barátjával Werner Felix-szel a „német ház” éttermében villásreggelizett, amikor belépett hozzájuk Stein bíró és üdvözölte őket az ő nyers, de nagyon szíves modorában.

— Megesínáltuk, hadnagy ur, szólalt meg a bíró, miután szintén helyet foglalt az asztalnál. Konieki ur nagyon örül, hogy őnt vendégeül üdvözölheti. Nagyon ügyesen rendezték a dolgot. Ön a fia Konieki ur egy fiatalkori barátjának és katonatiszt bajársának és ahogy ön maga kívánta Sanders Arturnak hívják. Ön — és ez is tulajdon önjátása — szolgálaton kívüli főhadnagy, a rajnai tartományokból való és az a szándéka, hogy Starocinban mint gyakornok elsajátítsa a mezőgazdasági ismereteket. Konieki kéri őnt, küldjön neki még délelőtt egy táviratot, amelyben bejelenti megérkezését. Így érthetően meg tudja majd okolni az ön hirtelen megérkezését, egyáltalán az ön starocini tartózkodását.

A bíró előbb egy pohár borral öblítette torkát, aztán folytatta:

— Egyébként ma elkísért a kerületi orvos, mint mondtam, nagyon kényelemszerető ur. Tíz perc alatt vége volt a holttest megvizsgálásának és ki volt állítva a jegyzőkönyv. Itt van, elhoztam önnek a hivatalos boncolási jegyzőkönyvet. Kegyeskedjék a többi iratokhoz csatolni.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Osztrák-Magyar Bank. A jegybank állása november 23-án a következő volt: Bankjegyforgalom 1.540.281.000 korona (— 80.088.000 korona). Érekeslet 1.464.818.000 korona (+ 1.215.000 korona). Váltótára 278.979.000 korona (— 12.000.000 korona). Lomb-árúlet 45.574.000 korona (— 300.000 korona). Adómentes bankjegytartalék 819.366.000 korona (+ 31.366.000 korona).

Az államvasuti árúdíjcsökkentés. A félhivatalos *Budapesti Tudósító* írja a következőket: *Láng Lajos* kereskedelemügyi miniszternek a pénzügyi bizottságnak tett ama kijelentését, hogy ő az államvasutak árutarifájának emelésére vonatkozó törekvést már mint megelőzőt találta, némelyek úgy magyarázták, mintha ezzel azt akarta volna jelezni, hogy hivatalbeli elődei szándékoztak volna emelni az államvasutak árutarifáját. Illetékes helyen arról értesülünk, hogy a kereskedelemügyi miniszter e kijelentés alkalmából egy szóval sem említette hivatalbeli elődeit, hanem igenis arra utalt, hogy az államvasutak körében alakultak ki olyan törekvések, amelyek az árutarifa emelésére irányultak.

Fizetésképtelenségek. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetésképtelenségeket jelenti: *Farkas Kornél-cég Szatmár, Szegő Mór* rövidárúkereskedő *Budapest* (Dob-utca 81.), *Jeremiás Andor* divatárúkereskedő *Csonger*.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapest* 36.50 korona pénzben, 37,— korona árban. *Böcsben* a kontingentál készárú 37.60 korona pénzben, 38,— korona árban.

Liszt. (*A Budapesti Napló* tudósítójától.) A liszt-árak e héten változatlan. Az élénkség némileg megcsappant, mindazok dacára malmaink még mindig él vannak látva úgy újabb megrendelésekkel, mint a régebbi kérésekre való szállításokkal. Készletek még mindig csekélyek, sőt egyes rajtakban hiány is tapasztalható. A külföldi üzlet nyugodt. Takarmánycikkek szilárdak és emelkedő árak mellett malmaink tavaszi szállítása nagyobb mennyiségű adtak el. Az árak a hét vége felé a buzapiao szilárdására való tekintettel 20—30 fillérrel emelkedtek és ma az alábbi árak vannak érvényben.

Átlagos budapesti árak 50 kilogrammonként száskostól:

Szám:	0	1	2	3	4	5	6
Ár kor.	13.40	12.90	12.50	12.20	11.90	11.30	10.90
		7	7½	8			
		9.70	8.80	5.90			

Finom korpa: 4.80
Goromba korpa: 4.40

Sertéskonzumvásár. (*A székesfehérvári sertésvásár és közvagóhid intézése.*) November 26-án. Főhajtás: Zsírterítés, egymint 600 g. II. rendű 360 kilogramm felett — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felett — darab, középső 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab. Összesen 31 darab. Hussterítés egymint: nehéz 800 kilogramm felett — darab, könnyű 250—300 kilogramm — darab, sülőd — darab, malao 40 kilogramm — darab. Összesen 870 darab. Félhajtás Összege 890 darab. Előző napi maradvány 190 darab, összesen 1050 darab. Eladott 861 db. Maradvány 219 db. A vásár irányzata köves: Az árak szilárdak. — Következék árak jegyzetelték: Zsírterítés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felett — fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm 80—84 fillérig. Kanló — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 800 kilogramm felett 86—92 fillérig, fiatal középső 220—300 kilogramm 80—90 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 74—84 fillérig, sülőd — fillérig, malao — fillérig. Hussterítés: Nehéz 800 kilogramm felett — fillérig, könnyű 140—300 kilogramm — fillérig, sülőd — fillérig, malao 40 kilogramm — fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, élőszulban.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, november 26.

Á malmoknak a vásárlástól való tartózkodása következtében lanya volt ma az irányzat. Forgalomba került 16.000 métermáza buza 5 fillérrel alacsonyabb áron.

Más gabonemlékekben mérsékelt volt a forgalom és az árak változatlanok maradtak.

Eladott:

Buza, Tiszavideki: 400 mm. 82 k. 8 K. 40 f., 400 mm. 81-8 k. 8 K. 35 f., 1400 mm. 81-5 k. 8 K. 27½ f. sárga, 100 mm. 81-5 k. 8 K. 30 f. felső, 100 mm. 80-5 k. 8 K. 30 f. felső, 100 mm. 81-5 k. 8 K. 25 f. felső, 100 mm. 80-5 k. 8 K. 25 f. felső, 100 mm. 79 k. 8 K. 25 f. felső, 400 mm. 79-5 k. 8 K. 25 f. felső, 100 mm. 81 k. 8 K. 85 f., 800 mm. 81 k. 8 K. 80 f., 400 mm. 80 k. 8 K. 25 f., 150 mm. 80 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 27½ f. sárga, 100 mm. 80 k. 8 K. 20 f. felső, sárga, 100 mm. 90 k. 8 K. 20 f. felső, sárga, 100 mm. 79-5 k. 8 K. 20 f. felső, 100 mm. 79 k. 8 K. 25 f. sárga, 100 mm. 79 k. 8 K. 15 f. felső, sárga, 200 mm. 79 k. 8 K. 10 f. sárga, 200 mm. 79 k. 8 K. 25 f. sárga kevé., 100 mm. 20-5 k. 8 K. 25 f. sárga kevé.

Marosi: 1000 mm. 80 k. 8 K. 22½ f., **Bihari:** 1000 mm. 79 k. 8 K. 12½ f., **Fejérmegyei:** 200 mm. 76-8 k. 8 K. 10 f., **Pestmegyei:** 800 mm. 80-5 k. 8 K. 35 f., **Budára:** 300 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 400 mm. 79 k. 8 K. 17½ f., **Budára:** 400 mm. 78-5 k. 8 K. — f., 100 mm. 78-5 k. 8 K. 07½ f., 100 mm. 77-8 k. 8 K. 02½ f. kevé., 200 mm. 77-5 k. 8 K. 22½ f., 100 mm. 77 k. 7 K. 90 f. kevé.

Tolnai: 400 mm. 77 k. 8 K. — f., **Felsőmagyarországi:** 700 mm. 78 k. 8 K. 03 f., **Bánsági:** 500 mm. 78-5 k. 8 K. 17½ f., 400 mm. 79 k. 8 K. 30 f., **Bácskai:** 400 mm. 77 k. 8 K. 20 f., **O-Bocsi:** 1500 mm. 77 k. 8 K. 22½ f., **Verbási:** 2000 mm. 77-2 k. 8 K. 15 f., **Raktáráru:** 1400 mm. 78-5 k. 8 K. 02½ f. **Mind három hónapra.**

Azzal kihuzta zsebéből az iratot és átnyújtotta a felügyelőnek:

— Továbbá még közölnöm kell önnel — folytatta a bíró — hogy a kecsi ebéd után azonban itt lesz Starocinból a „német ház” előtt.

Sellin fölemelkedett.

— Azonnal intézkedni fogok...

— Még egy pillanatig felügye... bocsnát, Sanders főhadnagy ur, — szakította félbe Stein-Tribukett esendőrt két egyet letartóztatott.

— Ah! — kiáltott fel egyszerre a felügyelő is, Werner is.

— Két csavargót! Az uton találkoztam Tribukettel. Egy kocsi szerzett valahol és azon hozta ide a két embert. Bizonyára a hivatalban várni fog reám. Szeretném nyomban kihallgatni őket, jelen akar lenni a vallatásnál!

— Minden bizonynyal, bíró ur! A esendőrt talán már a tetteseket fogta el és az én küldetésem itt feleslegessé válik, — válaszolt Sellin olyan hangon, amely elárulta, hogy mennyire örülne, ha úgy volna.

Tribukett esendőrt a bíró kérdésre oly hangon nyilatkozott, mint aki meg van győződve mondanivalójának fontosságáról és ezeket mondotta a jegyzőkönyvbe:

— Már tegnapelőtt beszéltek nekem Rosenthal faluban, hogy az utolsó napokban két gyanus alak járt a vidéken. Egy Veit nevű paraszt látta őket június 6-ikán dr. Wegener parkjában. Tegnap reggel azonban üldözőbe vettem a két csavargó nyomát. A spengavkeni kosmában, Rosenthalót öt mértöldnyire a mult éjszaka végre megcsíptem és ma délelőtt idehoztam őket. Stein kérdő pillantást vetett Sellinre.

A felügyelő Tribukett felé fordult:

— Volt idejük azoknak az embereknek arra, hogy elfogatásuk előtt elütessék a magukkal hordott tárgyakat?

A esendőrt csodálkozva nézett a felügyelőre:

— Azt én nem tudom...

— En Sellin Artur d-i rendőrfelügyelő vagyok és azért jöttem ide, hogy a rosenthal büntény vizsgálattal vezesse. Minden hatóság utasítva lett, hogy ebben az ügyben tanácsosal, tettel segítségemre legyen. A dombroveni kerület rendőrközegei parancsaimat követni tartoznak. Itt Sanders Artur a nevem és ma délután óta gyakornok vagyok Konieki elüljáró birtokán. Vegye ezt tudomásul. Azonkívül szólítson ön engem hadnagy urnak. Megértette?

— Parancsára, hadnagy ur!

A esendőrt feszes tartásban vágta magát. A „hadnagy ur” imponált az egykori altisztnak.

Es most kérem, válaszoljon kérdésemre, faggatta a felügyelő tovább a esendőrt.

— Parancsára, hadnagy ur, szólalt alázatosan amaz. Az elfogott embereknek nem volt alkalmuk bármit is elhagyni maguktól. Ugy megvasaltam őket, hogy az teljesen ki van zárva. Aztán egy pillanatra sem vettem le rólok szememet, tette hozzá önelégülten a esendőrt.

— Szép magától! — válaszolt Sellin. Hogyan folyt le az elfogatás?

— Az emberek hevesen tiltakoztak ellene, de aztán nyugodtan engedték magukat megvasaltatni.

— Ugy! Ugy!... Beszéltek egymással elfogatásuk után azok az emberek?

— Alig néhány szóat válthattak egymással; szigoruan megtiltottam azt nekik.

— Hm! — Megkísértették talán a szökést?

— Nem! — hadnagy ur. Ott voltam én, és szigoruan vigyáztam.

Ez is oly kérkedően hangzott.

— Jó! van! Elmehet!

(Folytatása következik.)

szerezsze kinevezte a egyuttal ezen gyogyszerter vezetesevel megizolta. Ugyancsak a vallas- es kozoktatasgyi miniszter Marsus Laszlo es Deme Lajos okleveles tanitok, a nadabudai es Amann Hugo tanitok a pancsvali allami nemiskolahoz rendes tanitova kinevezte.

Kirendele. Az igazsaggyimnister Gyorty Desz teregoval jarasi szolgaltat a teregoval, Fuzessery Gyorgy galantjai jarasbirorsagi aljegyzoi a galantjai es Fekete Bela rakozevei jarasbirorsagi jogyakonokat a rakozevi jarasbirorsag mellett alkalmazott ugyszegisi megbizottakk allando helyettesul rendte ki.

Athelyezes. A vallas- es kozoktatasgyi miniszter Benedek Samuval kozponti szolgaltatteleire berendelt allami elemi nepiskola tanitot jelenlegi minosegben az ujpesti allami elemi nepiskolahoz athelyezte.

Napirend.

Napló: Csütörtök, november 27. — Római-katholikus: Virgil. — Protestáns: Virgil. — Görög-orosz: (november 14.) Pülöp apostol. — Zsidó: Marcheschvan 27.

Nap két: 7 óra 8 percek. — Nyugszik: 3 óra 58 percek. — Hold két: 4 óra 12 percek reggel. — Nyugszik: 2 óra 41 percek délután.

A miniszterelnök mint belügyminiszter fogad d. u. 4 órakor.

A közoktatasgyi miniszter fogad d. u. 4 órakor.

A honvédelmi miniszter fogad délelött 11 órakor.

Az igazsaggyimnister fogad délelött 1 órakor.

Nemesi Muzseum. Az osszes irai zarva.

Iparmuzseumi muzseum az Udoi-uton. Nyitva 9 óratól 1 óráig.

Technologiai iparmuzseum nyitva délelött 9-1-ig.

Mesegadasdgy Muzseum (Kerepesi-ut 72. sz.) délelött 9-10-1 óráig.

Téli kiállitas a Múzeumokban. (Sétahangverseny.) Nyitva este 1 óráig. A belépődíj 1 forint.

Padl László-kiállitas a Nemzeti Szalonban látható délelött 9 óratól este 8 óráig. Belépődíj 50 fillér.

A folatami múzeum (Stefánia-ut 14.) nyitva 10-1-ig.

Szabadalmi levéltár (Krisztófal-kerület 19.) nyitva délelött 9-1 óráig.

Muzseumi könyvtár zarva.

Államkincstár könyvtár nyitva délután 3 óratól 7 óráig.

Államkincstár könyvtár nyitva délelött 9 óratól 12-ig, délután 3 óratól 8-ig.

A fészoros könyvtár (Károly-kerület 28.) mindennap nyitva van. Kézműpark délelött 9-1-ig, vasár- es ünnepnapokon 9-12-ig.

Államkincstár a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Muzseum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyitára, tudakos osztalya es keleti miniszter: V. kerület Vao-kerület 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelött 9-10 óratól 12-ig es délután 3 óratól 6 óráig. Hazai termékek allando kiállitása es kereskedelemtörténet-gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállitas (melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városigeti ipart csarnokban nyitva délelött 9 óratól 12 óráig es délután 3 óratól 6 óráig. A kiállitas kirendelések központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-kerület 32. szám alatt.

Kataphoresse

IDEG és NEMI BETEGSÉGEK.

radikális gyógyítására legjobban ajánlják

Dr. MITZGER

kiáló gyogyszereséről elismert intézet

Budapest, VI., Teréz-kerület 44. I. em

Tapasztalt gyors es biztos eredmények folytán honorarium teljes gyógyulás után fizethető.

Legszébb Legjobb Legelőszőbb

PAP... PAP... PAP...

GIOHNER JÁNOS

pap, székely es királyi udvari gyáros, székely, magyar, vengyel stb. nagy mester.

Budapest, VII., Erzsébet-kerület 30.

Arányosnak kívánom ingyen es borsmentre küldök. Vidéki megrendelést postaköltséggel, nem kisért áru kiállításával, vagy a pénz visszatételével.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 26 éven át szerzett kórházi es magánorvosi tapasztalatai alapján

Dr. Kajdacsy

v. cs. es kir. ezredorvos es kórházi főorvos

Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyít; hügcsofolyást, hólyagbajt, sebeket, syphilist, bőrbajokat, elgyengült férfierek, idősöbeknél is elektro Massage vagy Psychoprop által. Önfertőzést es annak utóbajait: ideg- es hátgerincz-bajt es minden más bajokat.

— Rendel: 9 óratól 4-ig es este 7-8-ig. —

Budapest, Kigyo-utca 5.

Clotild-palota (I. emelet).

Atjáró ház. — Lift használat.

Levelekre válaszol, gyogyszeresekről gondoskodik.

Level útján is biztos gyogysiker.

Nincs többé székrekedés, megszünteti az én Rákár: 8608, I. Hababurgerszács utca. Provokeks any. Probakörmény 12 dró borsmentre 8 K., utárvételi is.

Huss-kalácsom.

Ricy 4h

Chewing Gum.

"RICY" valódi amerikai rákgumi. "RICY" oly különlegesség, melyt csak rágnak, de nem nyelnek le. "RICY" tisztítja a száját es a fogakat, előntet minden szájbajt es roendititl hüddön hat. "RICY" régias folytán megkönnyíti a nyálképződést es az által elősegíti az emésztést. "RICY" nélkülözhetetlen a kerekpáncsoknak es túrlakosoknak, ugyancsak egy-ik pótlója a dohány érvességeknek. "RICY" a következő izekben van forgalomban: "Fodorment", "Tutti-Frutti", "Módveonok", "Róza", "Boleja", "Maracsa", "Kókai" es "Kókár". Kapható minden gyogyszerárban, drogus, füzzer- es csomagolószobában. — Veszékréviselőseg Magyarország részére: Török József gyogyszerár, Bpest, Király-u., Mehosmester Erődróch utca, Budapest, Arany János-utca, Klein es Bümmel, Budapest, Kerepesi-ut, Brázy Kálmán, Budapest, Muzseum-kerület 23. Anyagi es Antal úgynekek, Bpest, Dalezinház-u. 10.

SAGRADA BARBER

gyomererősítő hashajtásstíllák

erősítők, kúrdósok, váliaményozók, klinikákban is kúrdósok, különösen ajánlható kariebbi es marciabadi elő- es utokoránál, a belek lankadságánál, hevony es idült

székrekedésnél.

12-18 érá alatt biztosan es anyban hatnak. Huzamosabb használatnál a székletet tartósan szabályosk. Egy doboz ára 2.40 kor. Vidékre 3.85 kor. előzetes beállitás mellett borsmentre, próba-doboz 70 fill. Kapható minden nagy es összes gyogyszerárban.

Főraktár: Török József gyogyszerár Budapest, Király-u. 12. es Andrássy-ut 26.

Szenzációs ujdonság az általam föltalált cipő öntisztító-gép

melytől mindenki annyit, hogy hajolnia kellemes, Guni-borsmentre bekor, kellemes forgatás által cipőit tiszta es szagoktól mentesen tisztítja meg, védett Guni-borsmentre, melytől ha a cipő felül börtök beken, azonnal 1 évi irából jótételező vállalatok es ideálitit elszáraznak ingyen megcsodálom. FORTUNERÁKÉK TÁJÁZÁSOK A CIPŐ-ÁLLAMA, mely használat, hogy a cipő es anyvél kibírja, mitán a cipő, ha borsé állapotban levettül, a borsé csodálós kúrdós.

Minden máson védekeztet cipőit es máliaményozás kúrdós izentse aseriat kettőre teljesen ingyen mellékeltek. Mindenkinek, hogy meggyőződést szerkeszenen világosk Guni-borsmentre es borsmentre, ki elment velem kúrdós, 1 helytül Guni-borsmentre es több ábrával ellátott árjegyzékem küldöm ingyen es borsmentre. Működésnek a legbiztosabb, ha harányában egy papírlepra állva a lábát a borsmentre is terelisek. Nőg nem felül cipő, ezennel kötelesem magam a pénst minden levonás nélkül visszadni. A teljes postaköltség csupa 80 krajcar.

Fűz vízből sima erős cipő 2.50
Elegans gyalver víz-fűz 2.50
Orszáki, egyes v. fűz cipő borsmentre 4.
Elegans szalon-lakk, fűz cipő 4.
Borsmentre-csima egy darabból habzóval teljesen tiszta 10.
Női szerzők, egyes v. fűz cipő 7.50
Ugyanaz borjúbőrre, nyelés 8.50
Hála-csima, fűz cipő, egyes magas borsmentre, habzóval 4.50
Párisi divat, feltűnő elegáns box v. szorú fűz gyalver 4.50
Elegans barna, bagaria cipő 3.50
Egyenes öntisztító csima, es borsmentre, fűz 3.50
Női szerzők, egyes v. fűz cipő, erős 3.50
Elegans szalon-lakk, fűz v. gombos 3.50
Párisi divat, feltűnő elegáns box vagy szorú, fűz v. gombos 3.50
Orszáki fűz v. egyes, borsmentre 3.50

Fűzlet:

Agulár Ignác

Budapest, Kerepesi-ut 30.

a Rákus-kórház templomával szemben Fűzlet Király-u. 6.

Magy. kir. Államvasutak Budapest-balpárti üzletvezetőség 38123/III. szám.

Pályázati hirdemény

A magy. kir. Államvasutak Topla-Trencsén-Toplic állomásán levő pályavendégül üzletre 1903. évi március hó 1-től számított három évi időtartamra eszenal nyilvános pályázatot hirdettek.

As esen feltelet borsmentre, hogy szabályszerően felbörögést, valamint kellő bizonyítékokkal felszerelt ajánlatokat f. 6. december hó 18-án déli 12 óráig a M. Á. V. budapesti balpárti üzletvezetőség általános osztályához (Budapest, VI., Teréz-kerület 62. sz. I. 6.) a következők megjelölés mellett nyújták be:

— Ajánlat a Topla-Trencsén-Toplic állomás pályavendégül bérletére 38123/1902. számhoz.

— Az ajánlattevő köteles ugyanazon üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál f. évi december hó 15-én déli 12 óráig borsmentre fejében 500 koronát készpénzben vagy állami létételekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni vagy oda posta után külön borítékban beküldeni.

Borsmentre letétele nélkül az ajánlat nem vettetik figyelembe.

A borsmentre ről nyert pénztári elismervény az ajánlatoshoz nem eszallando.

A borsmentre vonatkozó részletes feltételek az alulírott üzletvezetőség forgalmi es kereskedelmi osztályában (Teréz-kerület 62. számú ajtó 12) hőkörzelen a hivatalos órák alatt (reggel 8-tól délután 3-ig) megtekinthetők, mért is az ajánlattevők ről feltételek, hogy a feltételeket ismerik s asokat magukra néve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A borsmentre üzletvezetőség fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők közül szabadon választasson.

Budapest, 1902. évi november hó.

Budapest balpárti üzletvezetőség. (Utányomás nem díjazt.)

Restitutions Fluid

Kwizda fele Restitutions Fluid

Cs es szab. mosóvíz lovak részére. 1 liter ára 2 korona 80 fillér. — 40 évi óta az udvari istállóban, a katonaság es magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb munkánál elő- es utófélszálában, licamoknál, ink meredégénél stb. az időmúlással kiváló munkára képesít a lovakat. Csak a fenti védjeggyel valódi. Kapható Austr. — Magyarország valamennyi gyogyszerárban es gyogyszerkereskedésben.

Főraktár: Kwizda Ferenz János kerületi gyogyszerár, Korozeburg, Bécs mellett. Cs es kir. osztr. magyar, román királyi es bolgar fejedelmi udvari szállító.

Főraktár: Török József gyogyszerár Király-utca 12. es Andrássy-ut 26.

Ezen specialista legmelegebben ajánlható szerellett gazdaság tapasztalatai alapján, melyket rendelés intézkedésben es a kórház helyszerevi es bujakoros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista, emeritált kórházi orvos

a rendes foglalkozás megzavarása nélkül legrovidebb idő alatt gyökeresen gyógyít bármily régi es makacs

titkos betegséget

(hügcsofolyást, sebeket, syphilist, borsmentre-segeket es önterőzéstől támadt idegbajokat).

Melegp es eredmény FERFUI GYENGESEGNEL (IMPOTENTIA) még öregebb egyéneknek is.

Levelekre díjtalanul válaszol; kívánom gyogyszerok

Rendelés 9-3-ig es este 6-8-ig

Budapest, Erzsébet-kerület 12. sz.

(a New-York palotával szemben), főlelelet. Bojárát a léposónál. Külön várótermek.

Legszébb könyvtár berendezek, havi 2-3 korona részletfizetésre:

Szépírodalom, szakművek bel- es külföldi, diasművek is, karácsonyi es ujvi ajándékok. Cim: Kelemen Gyula, Budapest VII., Dob-utca 91. sz. II. em. 15. levelezőlap elegendő, (Vidékről válaszlevegő mellékelendő.)

AZANKER

élet- es járadékbiztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőseg: BUDAPEST, VI., Deák-tér 6. szám (Aker-udvar), a társaság saját házában. Alapították 1858.

Összes vagyón 145 millió korona

Biztosítási állomány 511 millió korona

Eddigi kifizetések 242 millió korona

A nyaroményrészesüléssel biztosítottak vegyes es haláleseti biztosításokkal A osztályok szerint — ugy mint 26 óta állandóan — az évi biztosítási díj 25%-ot kapták készpénzben kifizetve, míg a vegyes es takarékpénztári biztosításoknál B osztályok szerint (évenként emelkedő osztályok) a biztosítás kezdete óta befizetett összes díjak 30%-a, ugymint a biztosítási tartam

3 év.	4 év.	5 év.	6 év.	7 év.	8 év után
20%	15%	18%	21%	24%	24%

fizetett ki készpénzben.

Előnyös kiházásitási es vegyes biztosítások.

Prospektussal es felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőseg, (hová úgynökségek iránt ajánlatok is intézendők), valamint a társaság úgynökei.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 27-én.

Bánk bán.

Eredeti nagy opera 3 felvonásban. Zenéjét szerzeszte Erkel Ferencz. Szövegét írta Egrossy Béni.

Személyek:

II. Endre	Beck	Futur bán	Ney D.
Gertrud	Diósnó	Riborach	Szandrófi
Ottó	Kerlész	Sólyom mester	Mihályi
Bánk bán	Broulik	Údvármester	Kárpát
Melinda	Krammer	Tiborc	Takáts

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 27-én.

A föld.

Színmű 3 felvonásban. Írták: Komechey Jenő és Malonyay D.

Személyek:

Kovács	Szacsay	Marossi	Gál
Zsuzsa	Jászai	Bódg	Rózsahegy
Klári	Márkus E.	Susanno	Delli E.
Vágyoné	Sz. Prielle K.	Váky	Gyenes
Gedoon	Császár	Bodza	Gabányi
Juliska	Liget	Gergő	Iványi

Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 27-én.

Loute.

Böhözát 4 felvonásban. Írta: Pierre Veber. Fordította: Heltai Jenő.

Személyek:

Dupont	Góth	Echanguettené	Hunyadi
Csüllön	Hegedüs	Renée, leánya	Nógrádi
Francois	Tenay	Brunc	Makrocyné
Baburon	Szerény	Chevalné	R. Rostagni
Bru	Vendrei	Petitboisné	Erdai
Loute	Varsányi	Marchaisonné	Nikó

K. z. d. te 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 27-én.

Casanova.

Regényes nagy operette 3 felvonásban, előjátékkal. Írta Faragó Jenő. Zenéjét szerze Barna Lásó.

Személyek:

Casanova	Nyárai	A sátn felesége	
A sátn	Marion		Küry
Petrucio	Szirmai	Pompadour	
XV. Lajos		Marina	Holló
Mózes	Pázmán	Heloise	Dóry M.
Náthán	Delli	Zoe	
Napoleon	Kovács M.	Barbarine	Harmath I.
Bakter	Nagy	Stella	
Nero	Mátray	Utcai táncosnő	Kápolnai.

Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 27-én.

Pálmay Ilka asszony vendégfelépítével.

B. A. L. E. K. (Cabinet Piperlin.)

Operett 3 felvonásban. Írták Raymond és Burani. Zenéjét szerzeszte Herrv. Fordították Rakosi Viktor és Makai Emil.

Személyek:

Piperlin	Faragó	Leó	Szomori
Merlingard	Szilágyi	Colombe	Tomsányi
Bardinel	Ráthonyi	Zenaide	Szelestei
Vetivér	Giréth	Céline	Kornai
Roussignac	Rubos	Anita	Marosi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 27-én.

Zrinyi-est.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 27-én.

Bánk bán.

Eredeti szomorujáték 5 felv. Irta: Katona J.

Személyek:

II. Endre	Molnár	Zászlós ur	Faludi
Gertrud	Fáy	Petur bán	Bakó
Ottó	Horráth	Myska bán	Magyari
Bánk bán	Pályi	Sólim	Mészáros
Melinda	Hegyesi	Bendeleiben	Dömjén
Mikhal	Eggressy	Biberach	Iványi
Simon	Körösmeyei	Tiborc	Ujházi

Kezdeté 7 óraker.

Király-utca 71. RÉMI-MULATÓ. Király-utca 71.

Rémi Tivadar, igazgató. Halmovici M., művezető. Pénztárnylás 7 óraker. Kezdeté 8 óraker.

Ma nagy előadás! Szenzációs! Felülmulhatatlan!

Miss Marguerite

Hadji Mochamed

8 hatalmas oroszánjával. Kétféle arabs ugró akrobaták ugyint az új műsor. Nappali pénztár 10-12-ig és 3-5-ig. Jégycs elővetelben 70 kr-ért a következő dohányüzletekben kaphatók: Andrássy-ut 38, Erzsébet-körút 51, Király-u. 72. és Sopronyi nagrtérső, Kerepesi-ut, a Nemzeti Színház bérközépületében, Gizella-ter Hasa-palota, József-körút 2.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató Nagymező-utca 17.

Ma és minden este: A hárem kalandja

Operett Lincke Fül-101 Tarka Szinpad

A párba; Bohózát egy felvonásban; Irta: Jean Louis nagyirohítósa Heltai Hugó.

Éjjeli támadás Némajáték Paul Martinetti-101 stb. stb.

As előadás 8 óraker kezdődik. A télkerben reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez.

FOLIES CAPRICE

VI. ker., Révay-utca 18. szám. Igazgató: Leitner és Kolot.

Ma ÉJJELI SZOLGÁLAT.

(„A karambol okai“ című bohózát folytatása.) Bohózát a vasuti életből, írta: Forgalmista.

Végül: A kis KOHN! Irta: Caprice.

A zenek telkerben Munoz Jajos híre zenekara reggel 5 óráig hangversenyez.

Gázizzótestek

DURABLE rendes nagyság . . . 70 fill. DURABLE középnyag . . . 55 „ DURABLE legkisebb . . . 44 „ EXPORT rendes nagyság . . . 45 „

Magyar gyártmány, megrendelhető a „DURABLE“

MAGYAR GÁZIZZÓFÉNY SZÖVETKEZET-nél, Budapest, VII., Kazinczy-utca 53.

Sz gőnyein: Durable Budapest. Telefon 10-76.

Használjon Kerpel-féle Kézfinomító

folyadékot, mely a kezét 3 nap alatt bárszonsimává és hófehérre teszi. 1 üveg 90 fillér. Kerpel gyógtár, Budapest, V., Lipót-körút 28. 4 üveg rendelésnél franco.

„Griffon“

GRIFFON a legjobb és legolcsóbb valódi amerikai ámbortól készülek. Kényelmes kezelés, könnyű, kellemes és biztos borotválás. Kapható éder. ti gyári árák mellett: Kertész Tód, Budapest, Marokkai-utca és Kristóf-ter.

Neszechi Alajos műszerész, Váci-utca. Fischer Péter és Társa, Kossuth Lajos-utca 6.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	Vígyszínház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	Nincs előadás	Fernande	A doktor ur	Casanova	Nőemancipáció
Szombat	A bolygó hollandi	Hannele	A doktor ur	Az anyós	Nőemancipáció
4. u. Vasárnap este	Tetemre hívás Bécsi keringő	Egy szegény ifju története A nagymama	A csókon szerzett vőlegény A doktor ur	A sárga csikó	A sötét kamra Nőemancipáció

A KI Kossuth korát

alapon ismeri a korát, a melyben Kossuth lángszelleme a háza sorát irányította, rendezte meg.

1. Gracza György Az 1848-49-iki magyar szabadságharc története

2. Varga Ottó Az Aradi Vértanúk Albuma

3. Aradi Vértanúk Albuma

4. Aradi Vértanúk Albuma

5. Aradi Vértanúk Albuma

6. Aradi Vértanúk Albuma

7. Aradi Vértanúk Albuma

8. Aradi Vértanúk Albuma

9. Aradi Vértanúk Albuma

10. Aradi Vértanúk Albuma

11. Aradi Vértanúk Albuma

12. Aradi Vértanúk Albuma

13. Aradi Vértanúk Albuma

14. Aradi Vértanúk Albuma

15. Aradi Vértanúk Albuma

16. Aradi Vértanúk Albuma

17. Aradi Vértanúk Albuma

18. Aradi Vértanúk Albuma

19. Aradi Vértanúk Albuma

20. Aradi Vértanúk Albuma

21. Aradi Vértanúk Albuma

22. Aradi Vértanúk Albuma

23. Aradi Vértanúk Albuma

24. Aradi Vértanúk Albuma

25. Aradi Vértanúk Albuma

26. Aradi Vértanúk Albuma

27. Aradi Vértanúk Albuma

28. Aradi Vértanúk Albuma

29. Aradi Vértanúk Albuma

30. Aradi Vértanúk Albuma

31. Aradi Vértanúk Albuma

32. Aradi Vértanúk Albuma

33. Aradi Vértanúk Albuma

34. Aradi Vértanúk Albuma

35. Aradi Vértanúk Albuma

36. Aradi Vértanúk Albuma

37. Aradi Vértanúk Albuma

38. Aradi Vértanúk Albuma

39. Aradi Vértanúk Albuma

40. Aradi Vértanúk Albuma

41. Aradi Vértanúk Albuma

42. Aradi Vértanúk Albuma

43. Aradi Vértanúk Albuma

44. Aradi Vértanúk Albuma

45. Aradi Vértanúk Albuma

E héten Karácsonyi vásár!

Legjobb minőségű szövött velez mtrje 27 kr. Női posztó minden szlben . . . 31 „ Gyapju delain . . . 33 „ 120 cm. széles chevott . . . 15 „ 2000 vög legdivatosabb zibellin és noppé

hospun s különböző, bámulatos szép gyapjuzővet mtrje . . . 75 król 1 frtig.

WEINER MÁTYÁS

női divatruhaza Budapest, VI., Andrássy-ut 3.

A Karácsonyi Ocasóni nagy mintagyűjtemény kívánatra helyben és a vidékre ingyen és bérmentve küldöm.

Nádor szálloda Pécssett.

A n. é. utazóközönséget és különösen a t. kereskedelmi utazó urakat tisztelettel értesíteni, hogy

I-ső rangu Nádor Szállodámat megnyitottam.

A mai kornak megfelelő kényelmes berendezés és pontos kiszolgálás által reménylem a n. é. közönség pártolását kiérdemelni

SCHAFFER J. B.

Nádor Szálloda tulajdonosa

DÓCZI MÓR cipész

Budapest, Kerepesi-ut 10.

Sohol jobb, olcsóbb, elegánsabb és tartósabb cipőt nem kaphat, mint fenti jóhírnevű cégnél.

Férfi: Posztó, cujos, bőrel 3.20, oroszálkál 3.50 Derby, borjúbőr angol bakancs . . . 3.50 Borjúbőr v. vizes, fűzős 3.20, cujos . . . 3.- Elegáns francia sovó-cipők . . . 4.50 Amerikai box-bőrcipők . . . 3.50 Lakk vagy box angol bakancs . . . 4.50 Szalon-vagy oroszálk-cipők . . . 4.-

Női: Posztó, cujos, bőrel 3.-, oroszálkál. 3.40 Zerge, fűzős vagy cujos 3.-, gombos. 3.50 Amerikai box, fűzős, gombos v. cujos . . . 4.- Szalon v. oroszálk fűzős v. cujos . . . 3.40 Lakk, kivágot 1.50, keresztcsatos . . . 2.- Gyermekcipő 1.-, flu- vagy leánycipők 2.-

Csizmák, teljesen vízmentesek

Halmából, kőrül bőrel, dupla talppal. 4.50 Vadász-cizma, halmából, bőrel kőrül. 4.- Bagariabőrbeli, erős háromszoros talppal 7.- Gyermek-cizmák bőrel v. lakkozással 20-30; 2 frt. 31-36; 3 frt. 40.

Képes nagy árjegyzék, csomagolás és szállítási díj. Vidéki rendelések pontosan és időben megérkeznek. 10 frton felüli bérmentve. Nem megfelelő árut kasszággal kicserélek

Az „Athenaeum“ irodalmi és nyomdai r.-társulat kiadásában

Budapestben, VII., Kerepesi-ut 54., most jelent meg:

MÁTYÁS KIRÁLY

EMLEKKÖNYV.

A nagy király kolozsvári emlékszóbrának telepezése alkalmára szülővárosa, Kolozsvár szabad kir. város megbízásából szerkesztette

Dr. MÁRKI SÁNDOR.

12 önálló képmelléklettel, 2 térképpel és 138 művészi kivitelű szövegrajzzal.

Ára pompás diszkrétésben 24 korona.

A tanári könyvtárak részére való beszerzésre a vallás- és közoktatásiügyi m. kir. miniszter ur által 4112/1901. sz. rendelettel melegen ajánlja.

Kapható a kiadóirodánál és minden könyvkereskedésben.

Magy. kir. Államvasutak... Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak szombathelyi... Szombathely 20635/1. szám.

Páris 1900 aranyérem.

Pekarek China theája

Mindenkinek, ki egészségét becsüli és barátja egy valóban jó, kiftűnő csésze theának, fontos, hogy csak Pekarek valódi eredeti...

Dr. MULLER főorvos-félé injekció és labdacok... Török József gyógyszerháza

Szőlőoltványok... ELŐKERÍTÉS. Diócesemeték.

Könyvrendelés. Felhívjuk e helyütt is olvasónk figyelmét arra, hogy a Lampel-Wodianer-czég...

Segítsetek!! Ki rajtam segít, magán segít! Hogy munkásaimnak, a kik gyáramban...

Diócesemeték. Cs. „Ermelkei Első Hadőltvány-Telep” Nagyfalva, u. p. Székelyhid.

Halna-ciszma, térdig érő, kőrétkőről bagariabőrrel... Agárd David BUDAPEST VII. KER., Erzsébet-körtút 6. sz.

és halhólyag-különlegességek... Magyar Orvosi Múszertárban

A szabványserzően kiállított s jévenkint 1 koronás magy. kir. okmány bélyeggel ellátott ajánlatok...

Anna Csillag. Diplôme d'honneur avec insigne et médaille d'or. Exposition Internationale, D'Hygiène Paris 1902.

Anna Csillag. Kifuttetve: Diszkerezztel. és Párisban aranyéremmel.

Műveket: Dózi Lajos összes művei, 10 kötetben... BECHER KARLSBADI ANGOL KESERÜT

